

MOLAO WA KGOTHALETSO YA PHIHLELO YA TLAHISOLESEDING

BUKANA YA KAROLO YA 14

the dtic

Department:
Trade, Industry and Competition
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

LENANE LA DIKAHARE

LENANE LA DIKAHARE.....	2
KANANELO.....	4
DIKGUTSUFATSO LE MANTSWE A BOPILWENG KA DITLHAKU TSA HO QALA TSA MABITSO.....	5
MEELELO.....	6
1. SELELEKELA	9
2. MORERO	9
3. TSE SA AKARETSWENG	10
4. SEBOPHEHO SA LENANEO LE MESEBETSI YA DTIC	10
5. TATAISO YA KAROLO YA 10 YA KA MOO O KA SEBEDISANG MOLAO.....	10
6. DINTLHA TSA HO ITEANYA	11
6.1. Mohlanka wa Tlhahisolededing	11
6.2. Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing	11
6.3. Diaterese	11
7. PHIHLELO YA DIREKOTO TSE TSHWERWENG KE DTIC	11
7.1. Dihlopha tsa direkoto tse tshwerweng ke dtic	11
7.2. Dihlopha tsa direkoto tse leng teng bakeng sa ho hlhaloja ka ho ya ka molao oo e seng wa PAIA 14	
7.3. Dihlopha tsa direkoto tse fumanehang ka ho iketsahallang ho tswa ho dtic	14
7.4. Ho sebetswa ha tlhahisolededing ya motho ka seqo	16
7.4.1 Sepheo sa Ho sebetswa.....	16
7.4.2 Dihlopha tsa beng ba dintlha le tlhahisolededing ya bona ka seqo	16
7.4.3 Baamohedi kapa dihlopha tsa baamohedi bao ba ka fuwang tlhahisolededing ya motho ka seqo.	17
7.4.4 Phallo ya tlhahisolededing ya motho ka seqo ya sebele kapa e rerwang ho tshela meedi.....	17
7.4.5 Tlhaloso e akaretsang ya mehato ya tshireletso ya tlhahisolededing.....	17
7.4.6 Ditokiso tse leng teng moo ho se nang ho ikamahanya le dipehelo tsa Molao.....	18
7.5. Ho nka karolo ha setjhaba ha dtic e etsa Leano le Ho sebedisa Matla kapa Ho etsa Mesebetsi ya yona	18
8. MOKGWA WA HO KOPA	18
8.1. Tshebetso.....	18
8.2. Ditefello	21
9. HO DUMELLA/HANELA DIKOPO	22
9.1. Ho hanela dikopo	22
9.2. Ditokiso tse leng teng ha ho sa ikamahanya le dipehelo tsa molao	26
9.2.1 Boipiletso ba ka hare	26
9.2.2 Ho Tletleba ho Bolaodi ba Tlhahisolededing	28
9.2.3 Kopo lekgotleng la dinyewe	28

10. HO FUMANEHA HA BUKANA	28
SEHLOMATHISO SA A: TLHOPHISO YA LENANEO LE MESEBETSI YA DTIC.....	29
SEHLOMATHISO SA B: TEFELLO MABAPI LE MEKGA YA MMUSO	35
SEHLOMATHISO SA C: FOROMO YA 1 – KOPA YA KHOPA YA TATAISO	36
SEHLOMATHISO SA D: FOROMO YA 2 – KOPA YA PHIHLELO YA REKOTO	37
SEHLOMATHISO SA E: FOROMO YA 3 – SEPHETHO SA KOPA LE SA DITEFISO TSE LEFSHWANG.....	41
SEHLOMATHISO SA F: FOROMO YA 4 – HO KENYA BOIPILETSO BA KA HARE	44
SEHLOMATHISO SA G: FOROMO YA 5 – HO KENYA TLETLEBO.....	47

KANANELO

LEBITSO LE SEHLOOHO	KANANELO	TSHAENO	LETSATSI
1. Ngaka G.J Calitz D: RIM OCIO	Ho kgothaleditswe Ha ho a kgothaletswa		
Mabaka (A tlama ha tokomane e sa kgothaletswa)			
2. Mong. V. Rabie CIO e Tshwereng mokobobo OCIO	Ho kgothaleditswe Ha ho a kgothaletswa		
Mabaka (A tlama ha tokomane e sa kgothaletswa)			
3. Mofhts. S.N.O. Choane DDG CMSB	Ho tsheheditstswe Ha ho a tshehetswa		
Mabaka (A tlama ha tokomane e sa tshehetswa)			
4. Mofhts. M. Mabitje-Thompson DG e Tshwereng mokobobo dtic	E ananetswe Ha ya ananelwa		
Mabaka (A tlama ha tokomane e sa ananelwa)			
Nako ya ho sebetsa ha yona Bukana ena e tla re, ha ho hlokeha, ya ntjhafatswa selemo le selemo			

**DIKGUTSUFATSO LE MANTSWE A BOPILWENG KA DITLHAKU TSA HO QALA
TSA MABITSO**

LENTSWE LE BOPILWENG KA DITLHAKU TSA HO QALA TSA MABITSO	TLHALOSO
B-BBEE	<i>Broad-Based Black Economic Empowerment</i> (Matlafatso ya Ba Batsho ka Bophara Moruong)
CMSB	<i>Corporate Management Services Branch</i> (Lekala la Ditshebeletso tsa Tsamaiso ya Khampani)
DDG	<i>Deputy Director-General</i> (Motlatsi wa Molaodi Kakaretso)
FER	<i>Foreign Economic Representative</i> (Moemedi wa Moruo wa Dinaheng tsa ka Ntle)
ICT	<i>Information Communication and Technology</i> (Dikgokahano le Thekenoloji ya Tlhahisolededing)
MISS	<i>Minimum Information Security Standards</i> (Bonyane ba Maemo a Amohelehileng a Tshireletso ya Tlhahisolededing)
ODG	<i>Office of the Director-General</i> (Ofisi ya Molaodi Kakaretso)
PAIA	<i>Promotion of Access to Information Act</i> (Molao wa Kgothaletso ya Phihlelo ya Tlhahisolededing)
PAYE	<i>Pay-As-You-Earn</i> (Ho Lefa ka ho ya ka Moputso)
POPIA	<i>Protection of Personal Information Act</i> (Molao wa Tshireletso ya Tlhahisolededing ya Motho ka Seqo)
R-CTFL	<i>Retail, clothing, textiles, footwear and leather</i> (Mabenkele, diaparo, masala, dieta le matlalo)
SAHRC	<i>South African Human Rights Commission</i> (Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa)
SARB	<i>South African Reserve Bank</i> (Banka ya Risefe ya Afrika Borwa)
SARS	<i>South African Revenue Services</i> (Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa)
dtic	<i>Department of Trade, Industry and Competition</i> (Lefapha la Kgwebo, Indasteri le Tlhodisano)
UIF	<i>Unemployment Insurance Fund</i> (Letlole la Inshorensye ya ho Fellwa ke Mosebetsi)

MEELELO

MOELELO	TLHALOSO
Tefello ya phihlelo	Tefello e behuweng bakeng sa merero ya karolo ya 22(6) kapa 54(6), ka ho ya ka moo ho ka etsahalang.
Motho ya faneng ka dintlha	Motho eo tlhahisolededing ya motho ka seqo e amanang le yena.
Motlatso wa Mohlanka wa Tlhahisolededing	Motho ya kgethuwen mokgeng wa mmuso kapa poraefete ya nang le boikarabelo ba ho thusa Mohlanka wa Tlhahisolededing ka kopo ya PAIA.
Mohlanka wa Tlhahisolededing	Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso - (a) ha e le lefapha la naha, tsamaiso ya provense kapa karolo ya mokgatlo - (i) ya boletsweng Kholomong ya 1 ya Shejule ya 1 kapa 3 ya Molao wa Ditshebeletso tsa Mmuso, 1994 (Phatlalatso ya 103 ya 1994), e bolela mohlanka ya leng motho ya tshwereng poso e kgethuweng e boletsweng Kholomong ya 2 ya Shejulu ya 1 kapa 3 ho bapa le lebitso la lefapha le tshwanetseng la naha, tsamaiso ya provense kapa karolo ya mokgatlo kapa motho ya tshwereng mokobobo moo; kapa (ii) ha a sa bolelwa jwalo, ho bolela Molaodi Kakaretso, hlooho, molaodi wa phethahatso kapa mohlanka ya boemong bo lekanang, ka tatellano, wa lefapha la naha, tsamaiso ya provense kapa karolo ya mokgatlo, kapa ya tshwereng mokobobo moo.
Bolaodi ba Tlhahisolededing	Bolaodi ba Tlhahisolededing bo hlonnwgeng ka ho ya ka karolo ya 39 ya Molao wa Tshireletso ya Tlhahisolededing ya Motho ka Seqo, 2013
Boipiletso ba ka hare	Boipiletso ba ka hare ho bolaodi bo tshwanetseng ka ho ya ka karolo ya 74.
Letona	Setho sa Kabinete se ikarabelang bakeng sa tsamaiso ya toka.
Motho	Motho wa tlhaho kapa ho nkuwang e le motho ka tlhaho
Tlhahisolededing ya motho ka seqo	Tlhahisolededing e amanang le motho wa tlhaho ya ka hlwauwang, ho kenyelletsa, empa ho sa felle moo - (a) tlhahisolededing e amang le borabe, bong, e motona kapa e motshehadi, boimana, maemo a lenyalo, botjhaba, bohlobo kapa moo motho a tswang teng, mmala, tshekamelo ho tsa thobalano, dilemo, bophelo ba mmele kapa kelello, boitekanelo, kgolofalo, bodumedi, mophoholo, tumelo, moetlo, puo le peleho ya motho; (b) tlhahisolededing e amanang le thuto kapa bongaka, ditjhelete, nalane ya bonokwane kapa ya mesebetsi ya motho; (c) nomoro efe kapa efe ya boitsebiso, letshwao, aterese ya emeile, aterese ya moaho, nomoro ya mohala, tlhahisolededing ya selehae, boitsebiso inthaneteng kapa nthla efe kapa efe e amahanang le motho (d) tlhahisolededing ya makgetha a sa tlwaeleheng a mmele a jwalo ka kgatiso tsa menwana (biometric) ya motho; (e) maikutlo a motho ka seqo, mehopolo kapa dintlo tse ratwang ke motho;

	<p>(f) ngollano e rometsweng ke motho eo e leng mofuta wa poraefete kapa ya lekunutu ka botlalo kapa ka ho hlaka, kapa ngollano e nngwe e ka hlahisang dikahare tsa ngollano ya mantlha</p> <p>(g) mehopolo kapa maikutlo a motho e mong ka motho; le</p> <p>(h) lebitso la motho ha le hlahella le tlhahisoleding ya motho ka seqo e amanang le motho kapa ha ho utullwa ha lebitso ka bolona ho tla hlahisa tlhahisoleding e mabapi le motho, empa e sa akaretse tlhahisoleding e mabapi le motho ya hlokahetseng bakeng sa nako e ka hodimo ho dilemo tse 20;</p>
Mokga wa mmuso	<p>Mokga wa mmuso o bolela</p> <p>(a) Iefapha lefe kapa lefe la mmuso kapa tsamaiso ho tshiya ya mmuso wa na ha kapa wa provense kapa masepala ofe kapa ofe ho tshiya e mmuso wa selehae kapa</p> <p>(b) eng kapa eng e nngwe e sebetsang kapa setheo ha se</p> <p>(i) phethahatsa matla kapa se etsa mosebetsi ka ho ya ka Molaotheo kapa molaotheo wa provense; kapa</p> <p>(ii) phethahatsang matla a mmuso ka ho ya molao ofe kapa ofe.</p>
Rekoto	<p>Rekoto ya, kapa e mabapi le, mokga wa mmuso kapa wa poraefete, e bolela tlhahisoleding efe kapa efe e ngotsweng kapa e hatitsweng -</p> <p>(a) ho sa natswe mofuta kapa sesebediswa;</p> <p>(b) e tshwerweng kapa e ka tlasa taolo ya mokga wa mmuso kapa wa poraefete, ka ho latellana; mme</p> <p>(c) ho sa natswe hore e hlahisitswe ke mokga wa mmuso kapa wa poraefete, ka tatellano.</p>
Mokopi	<p>Motho ofe kapa ofe ya etsang kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokgatlo mme mabapi le hona, PAIA e fapanya pakeng tsa mefuta e mebedi ya bakopi ba phihlelo ya tlhahisoleding, ke hore, mokopi wa motho ka seqo (motho ya faneng ka dintlha) le mokopi e mong.</p> <p>Motho ya faneng ka dintlha ke mokopi eo, ha a fane ka bopaki bo tshwanetseng bo lekaneng ba boitsebiso, a batlang ho fihlela rekoto e nang le tlhahisoleding ya motho ka seqo e mabapi le motho ya faneng ka dintlha. Ka ho ya ka dipehelo tsa PAIA le POPIA, mokgatlo o tla fana ka tlhahisoleding e kopilweng, kapa wa fana ka phihlelo ya rekoto efe kapa efe e mabapi le tlhahisoleding ya motho ka seqo ya motho ya faneng ka dintlha nakong e utlwahalang (ka tefello e behuweng, ha e le teng) ka mokgwa le sebopheho se utlwahalang, le ka mofuta o utlwisisehang ka kakaretso. Ho tla lefisia tefello e behuweng bakeng sa ho hlahisa hape tlhahisoleding ya motho ka seqo e kopilweng.</p> <p>Motho ya welang sehlopheng sa mokopi e mong o na le tokelo ya ho kopa phihlelo ya tlhahisoleding e amanang le batho ba bang ba boraro. Le ha ho le jwalo, mongatlo ha o tlamehe ho fana ka phihlelo pele ha ho ba mokopi a phethahatse ditlhoko tsa phihlelo ya tlhahisoleding ka ho ya ka PAIA le POPIA.</p>
Kopo ya phihlelo	Kopo ya phihlelo, mabapi le mokga wa mmuso, ho bolela kopo ya ho fihlela rekoto ya mokga wa mmuso ka ho ya ka karolo ya 11.
Motho ya ikarabelang	Mokga wa mmuso kapa wa poraefete kapa motho ofe kapa ofe e mong, eo a le mong kapa ka kopanelo le ba bang ba bolelang morero le mokgwa wa tlhahiso ya tlhahisoleding ya motho ka seqo.

Motho wa boraro	Motho wa boraro, mabapi le kopo ya ho fihlela rekoto ya mokgwa wa mmuso, ho bolelwa motho ofe kapa ofe (ho kenyelletswa, empa ho sa felle moo, mmuso wa ka ntle ho naha, mokgatlo wa matjhabeng kapa mokga wa mmuso oo kapa mokgatlo) oo e seng - (i) mokopi ya amehang; le (ii) mokga wa mmuso; empa, bakeng sa merero ya karolo ya 34, ha ho buuwa ka 'motho' ho tshwanetswe hore ho nkuwe ka hore ho buuwa ka 'motho wa tlhaho'.
Molao	Molao o bolela Molao wa Kgothaletso ya Phihlelo ya Tlhahisoleding wa 2 wa 2000 jwalo ka ha o fetotswe mme o kenyelletsa molawana ofe kapa ofe wa tshebetso o entsweng mme o sebetsang ka ho ya ka karolo ya 92.

1. SELELEKELA

Molao wa Kgothaletso ya Phihlelo ya Tlhahisolededing wa Nomoro ya 2 wa 2000 (PAIA) o kene tshebetsong ka la 9 Tlhakubele 2001, o bua ka tokelo ya semolaotheo ya phihlelo ya tlhahisolededing efe kapa efe e tshwerweng ke mokga ofe kapa ofe wa mmuso kapa wa poraefete e leng e hlokehang bakeng sa tshebediso kapa tshireletso ya ditokelo dife kapa dife. Moo ho entsweng kopo ya PAIA, mokga oo kopo e entsweng ho ona o tlameha ho lokolla tlhahisolededing eo, ntle le moo Molao o bolelang ka ho hlaka hore tlhahisolededing eo e ke ke kapa ha ya tshwanelwa ho lokollwa.

Karolo ya 9 ya Molao e ela hloko taba ya hore tokelo ya phihlelo ya tlhahisolededing e ke ke ya behelwa moedi, mme e tshwanetse ho latela dikgaoletso tse ka lokafatswang, ho kenyelletswa, empa ho sa felle ho:

- Dikgaoletso tse lebisitsweng tshireletsong e utlwahalang ya ho ba le sephiri
- Lekunutu la kgwebo
- Taolo e ntle e tsamayang ka mokgwa o sebetsang hantle haholo.

Hodima moo, tokelo e neng e boletswe pejana ya phihlelo ya tlhahisolededing e tshwanetswe ho sebediswa ka mokgwa o lekanyang tokelo eo le ditokelo dife kapa dife tse ding, ho kenyelletsa le ditokelo tse ka hara Bili ya Ditokelo jwalo ka ha e fumanwa ka hara Molaotheo.

Hodima moo, Lefapha la Kgwebo, Indasteri le Tlhodisano (**dtic**) le ikemiseditse ho sebeletsa pepeneneng mme kgafetsa le ka bolokolohi le fane ka tlhahisolededing ho bahwebi, basebedisi le setjhaba ka diphatlalatso, ditsebiso, webosaete ya bona le setsi seo ba ka letsetsang ho sona.

Molao wa Tshireletso ya Tlhahisolededing ya Motho ka Seqo, Nomoro 4 wa 2013 (POPIA), ke molao o sireletsang botshepehi le bohlokolosi ba tlhahisolededing ya poraefete. Mekgatlo e tshwanetse ho laola pokello ya dintlha le tshebetso ya paballo ya tlhahisolededing ya motho ka seqo ka ho latela moraloo o behuweng Molaong.

Molao o tla ka dipehelo tse robedi tseo ka tlaasa tsona tlhahisolededing ya motho ka seqo e ka bokellwang le ho sebetswa ka molao. O neha beng ba dintlha tokelo ya phihlelo, ka ho ya ka dipehelo tsa PAIA, ya tlhahisolededing ya bona ya motho ka seqo ho tswa ho motho ofe kapa ofe ya nang le boikarabelo.

2. MORERO

Karolo ya 14 ya PAIA e laela hore mekga ya mmuso e ngole bukana e tla thusa motho ho fumana phihlelo ya tlhahisolededing e tshwerweng ke mokga wa mmuso. Karolo ya 14 e boela e bolela bonyane ba ditlhoko tseo bukana e lokelang ho ikamahanya le tsona.

Bukana ena e lokisitswe ka ho ya ka Karolo ya 14 ya POPIA, ekasitana le ditlhoko tsa POPIA.

Maikemisetso a bukana ke ho fana ka tlwaelo ya ho sebeletsa pepeneneng le ho ba le boikarabelo ka hara **dtic** ka ho sebedisa tokelo ya ho fumana tlhahisolededing e hlokehang bakeng sa ho phethahatsa le ho sireletsa ditokelo tsa batho kapa tsa mokgatlo. Ho kgothaletsa taolo e tsamayang hantle haholo ya mekga

yam muso, ho a hlokeha ho etsa bonneta ba hore e mong le e mong a matlafatswe mme a rutwe ho utlwisia ditokelo tsa bona ka ho ka PAIA.

Bukana e neha e mong le mong ya batlang ho sebedisa Molao dintilha tsa ho iteanya le mekgwa tshebetso ya ho fumana tlhahisolededing e ikgethang ho tswa ho **dtic**. E neha hape le motho eo ponelopele e hlakileng ya seboleho, mesebetsi, ditshebeletso le dikahare tsa tlhahisolededing ya **dtic** ho etsa hore ba kgone ho hlwaya tlhahisolededing e hlokehang, haebe e se e ntse e le teng.

Bukana e hlalosa diforomo le tefello e tshwanetseng ho tsamaya le kopo efe kapa efe ya tlhahisolededing; ekasitana le diforomo tse hlokehang bakeng sa ho hanelo ho sebetswa ha tlhahisoledding ya motho ka seqo le ho kopa ho lokiswa kapa ho hlakolwa ha yona.

3. TSE SA AKARETSWENG

Ka hodima bokgoni ba yona ba ka hare, **dtic** e tshepetse ho sehlopha se ikgethang sa mekgatlo le ditheo tsa taolo le ntshetsopele ya ditjhelete tshehetson ya kgolo ya moruo wa yona, mehopolo ya mesebetsi le tekano, le ho fana ka dihlahiswa le ditshebeletso tsa moruo wa baahi ba naha.

Bukana ena e fana ka direkoto tsa **dtic** feela mme e seng tseo tsa ditheo tsa yona. Kopo efe kapa efe ya phihlelo ya tlhahisolededing e amanang le setheo sefe kapa sefe sa mmuso sa **dtic** e tshwanetswe ho lebisa ho Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokgatlo o tshwanetseng.

4. SEBOPEHO SA LENANEO LE MESEBETSI YA **dtic**

Lenaneo, tlhophiso le mesebetsi ya dtic e hlomathisitswe e le Sehlomathiso sa Manualeng ona.

5. TATAISO YA KAROLO YA 10 YA KA MOO O KA SEBEDISANG MOLAO

Karolo ya 10 ya Molao e beha boikarabelo ho Bolaodi ba Tlhahisolededing ba ho “ntjhafatsa le ho etsa hore ho fumanehe tataiso e ntseng e le teng e ngotsweng ke ba Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa e nang le tlhahisolededing eo, ka seboleho le mokgwa o utlwisisehang ha bonolo, jwalo ka ha ho tla hlakwa ka mokgwa o utlwahalang ke motho ya batlang ho sebedisa tokelo efe kapa efe e boletswang Molaong ona le Molao wa Tshireletso le Tlhahisolededing ya Motho ka Seqo, 2023”.

Bolaodi ba Tlhahisolededing bo ntjhafaditse Tataiso ya Karolo ya 10, jwalo ka ha e ne e ngotswe la ho qala ke SAHRC, ka ho tshwanetseng. Ditho tsa setjhaba di ka lekola kapa tsa etsa dikhopi, dihoreng tse twalehileng tsa ho sebetsa, e leng dikhopi tsa Tataiso ho tswa diofising tsa mekga ya mmuso le ya poraefete (ka bonyane dipuo tse pedi (2) tsa semmuso), ho kenyelletswa le Bolaodi (ka e nngwe le e nngwe ya dipuo tsa semmuso). Tataiso, ka e nngwe le e nngwe ya dipuo tsa semmuso, e ka fumaneha hape:

- ho tswa Lesedinyaneng la Mmuso;

- ha e kotjwa ho tswa ho Bolaodi, ka Mohlanka wa Tlhahisolededing, ka sebopeho se tsamaisanang le Foromo ya 1 (sheba Sehlomathiso sa A);
- ha e kotjwa ho tswa ho Bolaodi, ke motho ofe kapa ofe, eo e seng Mohlanka wa Tlhahisolededing ya boletseng mona ka hodimo, ka sebopeho se tsamaisanang hantle le Foromo ya 1 (sheba Sehlomathiso sa A); le
- ho tswa webosaeteng ya Bolaodi e leng <https://inforegulator.org.za/> le efe kapa efe ya mekga ya mmuso le ya poraefete.

6. DINTLHA TSA HO ITEANYA

6.1. Mohlanka wa Tlhahisolededing

MOLAODI KAKARETSO	MOHALA	ATERESE YA EMEILE
Mofths. M. Mabitje-Thompson	+27 012 394 1058	MMabitje-Thompson@thedtic.gov.za

6.2. Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing

DIO	MOHALA	ATERESE YA EMEILE
Ngaka G.J Calitz	+27 012 394 5561	GCalitz@thedtic.gov.za

6.3. Diaterese

ATERESE YA POSO	ATERESE YA MOAHO	WEBOSAETE	DIPOTSISO KA KAKARETSO
Mohlanka wa Tlhahisolededing dtic Private Bag X84 Pretoria 0001	Mohlanka wa Tlhahisolededing dtic 77 Meintjies Street Sunnyside Pretoria	www.thedtic.gov.za	Setsi sa Ho Iteanya le Dikhastama sa dti Ba letsang ka hara Naha: 0861 843 384 Ba letsang ho tswa Matjhabeng: +27 12 394 9500

7. PHIHELO YA DIREKOTO TSE TSHWERWENG KE **dtic**

7.1. Dihlopha tsa direkoto tse tshwerweng ke **dtic**

Dihlooho	Dihlopha tsa direkoto
Tlhahisolededing ya sehlahiswa le mmaraka	Hona ho kenyelletsa tlhahisolededing e amanang le dihlahiswa le maemo a mmaraka le ditshupo tsa ditekanyetso tseo ka tsona dihlahiswa tsena di leng teng. Sehlopha sena sa tlhahisolededing se kenyelletsa dintlha tsa

Dihlooho	Dihlopha tsa direkoto
	dikhampani tse hlasisang kapa tse fumanang dihlahisa ho tswa ka ntle, boemo ba taolo ya dihlahisa, ditlwaelo tsa mebaraka tse amanang le dihlahisa ka hara na, lebatoweng le matjhabeng, le dintla tsa bohlokwa tse laolang dithwaelo.
Ditumellano tsa kgwebo	Hona ho kenyelletsa tlhahisolededing e amanang le ditumellano tsa kgwebo pakeng tsa Afrika Borwa le dinaha tsa matjhabeng le mekgatlo e meng. Tlhahisolededing ya bohlokwa e amanang le sehlopha sena e shebana le ditumellano tse pakeng tsa Afrika Borwa le dinaha tse ding mmoho le mabatowa a ka ntle a moruo, dintla tsa tumellano e amanang le dihlahisa, ditshupo tsa moruo le ditlwaelo ta mmapaka, le maemo bakeng sa dihlahisa tse kenyelleditsweng ditumellanong.
Dikgothatso le dithuso	Hona ho kenyelletsa tlhahisolededing e amanang le dikgothatso tseo dtic e di nehang mekgatlo bakeng sa phetiso ya thekenoloji le ntshetsopele ya indasteri. Tlhahisolededing ya bohlokwa sehlopheng sena e kenyelletsa mefuta ya dihlahisa le indasteri tseo ho fanwang ka kgothatso bakeng sa tsona, dikopo se fumanweng, dintla tsa dikhampani tse fuweng dikgothatso, maemo a dikgothatso, le tshebetso ya ho fana ka dikgothatso ho dikhampani kgahlanong le maemo ana.
Diphemiti	Hona ho kenyelletsa tlhahisolededing e amanang le diphemiti tseo dtic e di nehang mekgatlo, ho kenyelletswa le diphemiti tsa diyantle/ditswantle le tsa ho hweba ka jwala, ekasitana le tseo tse shebaneng le dihlahisa tse laolwang tlasa Molao wa phokotso. Tlhahisolededing ya bohlokwa e jwalo ka diphemiti ke tlhahisolededing ya khampani le sehlahisa ekasitana le dikgaoletso tsa ditswantle le diyantle tse amanang le sehlahisa, moo ho tshwanetseng.
Ditefiso tsa ditswantle le diyantle	Tsena di kenyelletsa ditefiso tsa ha jwale le tsa nakong e fetileng bakeng sa dihlahisa tsa ditswantle le tsa diyantle ka bobedi. Tlhahisolededing e amanang le ditumellano tsa kgwebo pakeng tsa Afrika Borwa le dinaha tse ding, ekasitana le pakeng tsa dinaha tsa ka ntle.
Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) le Banka ya Risefe ya Afrika Borwa (SARB)	Tlhahisolededing ena e amana le ditransekeshene tsa ditjhelete le ditlaleho ka hara SARS, SARB le dtic . Hona ho kenyelletsa ditransekeshene tsa diyantle le ditswantle ke dikhampani, phapanyetsano ya dinaheng tsa ka ntle e fihlelwang ke mekgatlo bakeng sa ditswantle, ekasitana le VAT le palo ya lekeno la mekgatlo e ngodisitsweng.
dtic le tsamaiso ya makala	Sehlopha sena se shebana haholo le tlhahisolededing e amanang le tsamaiso le ditokomane tsa ka hare tsa dtic le makala a yona. Mofuta wa tlhahisolededing e kenyelleditsweng sehlopheng sena ke merero ya kgwebo, ditshenyelelo tsa makala le tlaleho ka kgatelopele, ditshebetso, mekgwa ya tshebetso le tlhahisolededing ya leano la ka hare la dtic .

Dihlooho	Dihlopha tsa direkoto
Botsamaisi le bakgathatema bao o ka iteanyang le bona	Tlhahisoleseding e mabapi le botsamaisi boo o ka iteanyang le bona e kenyelletsa tlhahisoleseding ya bakgathatema ba bohlokwa le ditleaente, mmoho le dikamano le tshebedisano ya bona le dtic . Dikopo, dikopo tsa boemo le dittlebo tse hlahisitsweng ke mokgathatema kapa tlelaente di bolokwa jwalo ka karolo ya tlhahisoleseding ya ho iteanya.
Tsamaiso ya ditjhelete le basebetsi	Hona ho kenyelletsa tlhahisoleseding ya ditjhelete ya dtic e jwalo ka dibajete, ditshenyelelo tsa ditjhelete kgahlanolong le dibajete, le boemo ba ditjhelete ba dikgothatso tse bajetilweng kgahlanolong le dikgothatso kapa dimpho tsa sebele tseo ho fanwang ka tsona ke dtic . Tlhahisoleseding ena e amana ka ho otloloha le meputso le mesebetsi ya ho reka ka bobedi. Tlhahisoleseding ya basebetsi e amana le meputso, llifi, bokgoni le merero ya ntshetsopele bakeng sa batho, ekasitana le maike misetso a batho le tshebetso ya bona kgahlanolong le hona.
Bafepedi le bokgoni	Sehlopha sena se kenyelletsa tlhahisoleseding e mabapi le bafepedi ba bokgoni le ditshebeletso ho dtic ekasitana le boemo ba B-BBEE ba mekgatlo eo kapa batho bao. Tlhahisoleseding ena e bopa karolo ya tlhahisoleseding ya ho reka thepa le ditshebeletso.
Tsamaiso ya lenaneo/projeke	Tlhahisoleseding ena e amana le mananeo le diprojeke tsa dtic , mme di fapana ho tswa ho ntshetsopele eo ho fanweng ka yona ho ya ho mananeo a diketsahalo tse hlaphisitsweng ke dtic . Hona ho kenyelletsa ther, ho bajeta, tebelo, dintlha tsa hoo ho ka fanwang ka tsona le diphetho.
Taolo le semolao	dtic e tsamaisa mefuta e mengata ya Melao, melawana ya tshebetso le maano a amanang le kgwebo le indasteri. Hodima moo, dtic e na le direkoto tsa dinyewe tsa semolao tse amanang le ditaba tsa kgwebo le indasteri tsa diketsahalo tsa mona lapeng le matjhabeng.
Diphuputso/Tlhahlobo	dtic e etsa diphuputso le ditlhahlobo ka baka la ditaba tsa hlolphollo ya leano, dittlebo tsa basebedisi le dikopo tsa mokgeng wa indasteri. Tlhahisoleseding e bopang karolo ya sehlopha sena e kenyelletsa mofuta wa diphuputso/tlhahlobo, mekgwatshebetso ka mofuta wa diphuputso/ditlhahlobo, mohlahlobi ya behuweng le diphumano.
Maano	Maano a mangata a amanang le dintlha tsa kgwebo, indasteri, moruo le kahisano moruong a tsamaisa mesebetsi le ho kena dipakeng ha dtic . Maano ana a lekolwa botjha mme a ntlatfatswe kgafetsa, mme a bopa moraloo wa bohlokwa bakeng sa tlhahisoleseding e amanang le taolo le kgothatso. Maano a tshebetso a teng bakeng sa basebetsi bohole ba dtic ka mokgwa wa intranete ho etsa hore ba kgone ho itlwaetsa ona le ka moo makala ohle a sebetsang ka teng mmoho le phetoho efe kapa efe e ka bang le sephetho.

Dihlooho	Dihlopha tsa direkoto
Indasteri le Mokga	Dikhampani tsohle di hlophisiswe ho ba dihlopha tsa indasteri le mokga bakeng sa ho utlwisa ka botlalo tsebo ya moruo. Dikhampani di romela ditlaleho tsa selemo tsa ditjhelete le lekgetho tse sebedisitsweng bakeng sa ho tlatsa dipalopalo tsa moruo.

7.2. Dihlopha tsa direkoto tse leng teng bakeng sa ho hlahlojwa ka ho ya ka molao oo e seng wa PAIA

DIREKOTO	MOLAO
Direkoto tsa ngodiso ya jwala (rejistara le ditifikeiti)	Molao wa Jwala, wa Nomoro ya 59 wa 2003: Karolo ya 23
Ditlaleho tsa tekolo kapa tiisetso tse nehuweng motho ya lekotseng	Molao wa Phokotso ya Dibetsa Tsa Dikhemikhale le Nyutlere, wa Nomoro ya 87 wa 1993: Karolo ya 14

7.3. Dihlopha tsa direkoto tse fumanehang ka ho iketsahallang ho tswa ho dtic

Sehlopha	Mofuta wa Tokomane	Webosa ete
Diphatlalatso	Dibroutjhara, dibukana, merero, ditataiso, Melao	X
Akaretso ya dtic	<ul style="list-style-type: none"> • Boetapele • Setshwantsho se bontshang sebopeho sa mokgatio • Mekgatio ya dtic 	X
Puo tseo ho fanweng ka tsona	Puo tseo ho fanweng ka tsona ke Letona le Batlatsi ba Matona	X
Dipolelo tsa Mehlodi ya Ditaba	Dipolelo tsa mehloding ya ditaba tse entsweng ke lefapha	X
Meralo e meholo	<ul style="list-style-type: none"> • Tataiso ya Moralo o moholo • Sehlopha sa disebediswa/bokgoni ba Ntshetsopele ya Moralo o moholo • Moralo o moholo wa Diindasteri tsa dintho tse amanang le bokgoni ba Boiqapelo le tsa Botjhaba • Moralo o Moholo bakeng sa Mokga wa Meru ya Kgwebo mona Afrika Borwa 2020-2025 • Moralo o Moholo wa Mokga wa Dikgoho wa Afrika Borwa • <i>South African R-CTFL Value Chain Master Plan to 2030</i> • <i>Geared for Growth South Africa's Automotive Industry Master Plan to 2035</i> 	X

Sehlopha	Mofuta wa Tokomane	Webosa ete
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>South African Sugar Value Chain Master Plan 2030</i> • <i>The South African Steel and Metal Fabrication Master Plan 1.0</i> • Indasteri ya fanijhara ya Afrika Borwa 	
Palamente	<ul style="list-style-type: none"> • Puo tseo ho nehelanweng ka tsona • Dikomiti • Dipotso tsa palamente 	X
Thuso ya Ditjhelete	Lenane la dikgothatso tsa dtic , ho kenyelletswa dithaloso, maikemisetso, tseo ho fanwang ka tsona, dintlha tsa ho iteanya le ditokomane (diforomo, ditataiso, jj.) bakeng sa ho bulwa, sekimi ka seng sa kgothatso.	X
Mekga le Tshebeletso	<ul style="list-style-type: none"> • B-BBEE • Dikgaolo tse ikgethang tsa moruo • Ntshetsopele ya indasteri • Kgwebo le diyantle • Melao le taolo ya kgwebo 	X
Merero e yang ka mawa le ya tshebetso tsa selemo	Merero e yang ka mawa le ya tshebetso tsa selemo bakeng sa dtic le mekga ya yona	X
Ditlaleho tsa selemo	Ditlaleho tsa selemo tsa mekga ya dtic	X
COVID-19	<ul style="list-style-type: none"> • Ditsi tseo o letsetsang ho tsona le mehala • Dipotso tse botswang kgafetsa • Shejulu ya ditshebeletso • Tshehetso ya difeme tse nang le mathata • <i>Di-presentation</i> • Ditataiso le dintho tse ikgethang tse kgothaletswang • Melawana ya tshebetso • <i>Solidarity Fund and In-kind Donations Portal</i> • Melawana ya tshebetso ya dipalangwang tsa setjhaba • <i>Bizportal</i> • Ho lokollwa ditlamong • Ditaba tse hlahisitsweng/puo tseo ho fanweng ka tsona ho ba mehlodi ya ditaba • Sephetho sa COVID-19 dipontshong/dikgothatsong tsa kgwebo • <i>Corona Web Information Portals</i> tsa Semmuso 	X
Ho reka le dithendara	<ul style="list-style-type: none"> • Dithendara • <i>Di-bid</i> tseo ho fanweng ka tsona 	X

Sehlopha	Mofuta wa Tokomane	Webosa ete
	<ul style="list-style-type: none"> Di-bid tse hlakotsweng Phothale ya Bolaodi ba Diinvoese 	
Diphuputso le dipalopalo	<ul style="list-style-type: none"> Ka mora 20/20 Thekiso tsa makoloi a matjha 	X

7.4 Ho sebetswa ha tlahisoleseding ya motho ka seqo

Bakeng sa ho sireletsa ho ba sephiring le tshireletso ya tlahisoleseding ya motho ka seqo, tlahisoleseding yohle e sebetwang ke **dtic** e tsamaiswa ka ho ya ka maano a tshwanetseng a lefapha le metheo ya POPIA.

7.4.1 Sepheo sa Ho sebetswa

dtic e sebedisa tlahisoleseding ya motho ka seqo eo e leng tlhokomelong ya yona, ka ditsela tse latelang:

- Thekiso le papatso
- Tsamaiso ya phallo ya thepa le ditshebeletso (ho sebetsana le tlahisoleseding ya mofepedi)
- Tsamaiso ya tlahisoleseding (tlhophiso, paballo le tshireletso ya tlahisoleseding)
- Ditjhelete (tlahisoleseding ya bakoloti le bakolotiwa).

7.4.2 Dihlopha tsa beng ba dintlha le tlahisoleseding ya bona ka seqo

dtic e ka nna ba e tshwere direkoto tse amanang le bafepedi, beng ba dishere, boradikonteraka, bafani ba ditshebeletso, moifo le ditlelaente.

MOFUTA WA NTHO	TLAHISOLESEDING YA MOTHO KA SEQO E SEBEDITSWENG
Ditlelaente – batho ba tlhaho	Mabitso; dintlha tsa ho iteanya, diaterese tsa moaho le poso; letsatsi la tswalo; nomoro ya Boitsebiso; tlahisoleseding e amanang le lekgetho, botjhaba, bong, ngollano ya lekunutu.
Ditlelaente – batho/dintho tse nkuwang e le batho ka molao	Mabitso a batho bao o ka iteanyang le bona; lebitso la mokgwa wa semolao; aterese ya moaho le ya poso; dintlha tsa ho iteanya; tlahisoleseding ya ditjhelete; nomoro ya ngodiso; ditokomane tsa ho theha mokgatlo; tlahisoleseding e amanang le lekgetho; ba dumelletseng ho saena; baamohedi; bao qetellong e bang beng ba unang molemo.
Ditlelaente – batho/dintho tsa dinaheng tsa ka ntle	Mabitso; dintlha tsa ho iteanya, diaterese tsa moaho le poso; letsatsi la tswalo; nomoro ya phasepoto; tlahisoleseding e amanang le lekgetho, botjhaba, bong, ngollano e sephiring.
Bafani ba ditshebeletso bao ho nang le konteraka le bona	Mabitso a batho bao o ka iteanyang le bona; lebitso la mokgwa wa semolao; aterese ya moaho le ya poso; dintlha tsa ho iteanya; tlahisoleseding ya ditjhelete; nomoro ya ngodiso; ditokomane tsa ho theha mokgatlo; tlahisoleseding

MOFUTA WA NTHO	TLHAHISOLESSEDING YA MOTHO KA SEQO E SEBEDITSWENG
	e amanang le lekgetho; ba dumelletseng ho saena; baamohedi; bao qetellong e bang beng ba unang molemo.
Basebetsi/ditho/ditho tsa komiti	Bong, boemo ba lenyalo; borabe, dilemo, puo, tlhahisoleseding ya thuto; tlhahisoleseding ya ditjhelete, nalane ya mosebetsi; nomoro ya Boitsebiso; atereza ya moaho le ya poso, dintlha tsa ho iteanya; maikutlo, boitshwaro ba bonokwane; boitekanelo.

7.4.3 Baamohedi kapa dihlopha tsa baamohedi bao ba ka fuwang tlhahisoleseding ya motho ka seqo

dtic e ka fana ka tlhahisoleseding ya motho ka seqo ho mekgatlo e fanang ka ditshebeletso tsa tlhahiso ho lefapha. Hona ho kenyelletsa:

- Mekga le ditheo tse ding tsa mmuso
- Tiisetso ya tlhahisoleseding ya motho ka seqo le mekgatlo ya direferense tsa mekitlane
- Bolaodi ba taolo le tlaleho
- Baeletsi le dikhonsaltente tsa diprofeshenale
- Bafepedi le bafani ba ditshebeletso
- Boramesebetsi le/kapa basebetsi ba ha jwale, ba nakong e fetileng le bao e ka bang bona
- Ba malapa, metswalle le baemedi ba motho eo tlhahisoleseding ya motho ka seqo e ntseng e sebetswa
- Mekgatlo ya tekolo le diphuputso
- Mekgatlo e qobellang molao, e jwalo ka ba Ditshebeletso tsa Sepolesa sa Afrika Borwa le makgotla a dinyewe

7.4.4 Phallo ya tlhahisoleseding ya motho ka seqo ya sebele kapa e rerwang ho tshela meedi

Ho latelang ke ona maemo tlhahisoleseding ya motho ka seqo e fitisetswang ka ntle ho Afrika Borwa:

- Boromuwa ba ka ntle/diphavilione tsa na (mabitso, mabitso a khampani, diphasepoto), boromuwa ba matjhaneg ba Afrika Borwa (bahllanka, ditlelaente/baemedi ba khampani) le ditjhembara tsa kgwebo tsa dinaheng tsa ka ntle
- Dipotsiso ka kgwebo tse yang diofising tsa dinaheng tsa ka ntle
- Baemedi ba moruo ba dinaheng tsa ka ntle (FERS) (tlhahisoleseding ya basebetsi).

7.4.5 Tlhaloso e akaretsang ya mehato ya tshireletso ya tlhahisoleseding

dtic e sebedisa thekenoloji e kgemang le dinako ho etsa bonnete ba hore ho ba le lekunutu, botshepehi le ho fumaneha ha tlhahisoledinhya motho ka seqo e leng tlhokmelong ya yona. Mehato e kenyelletsa:

- *Di-Firewall*
- *Software* e sireletsang ho vaerase le diprothokholo tsa ntjhafatso
- Taolo ya phihlelo e utlwahalang le ya bohlokwa
- Ho kenya *hardware* le *software* tse bolokehileng tse etsang moraloo wa motheo wa IT
- *Backup* (ho boloka khopi ya data ya khomputha) le tlhahiso hape ya data le mekgwatshebetso

- Bafani ba ditshebeletso ba ka ntle ba sebetsang tlhahisolededing ya motho ka seqo lebitsong la lefapha ba lekolwa bakeng sa polokeho mme ba tshwanetse ho kenya tshebetson mekgwa ya taolo ya tshireletso.

dtic e ikamahanya le ditlhoko tsa Bonyane ba Maemo a Amohelehileng a Tshireletso ya Tlhahisolededing (MISS) bakeng sa ho boloka le ho tsamaisa direkoto tse tshwarehang.

7.4.6 Ditokiso tse leng teng moo ho se nang ho ikamahanya le dipehelo tsa Molao

Mokopi a kenya:

- Boipiletso ba ka hare;
 - Ho ttleba ho Bolaodi ba Tlhahisolededing; kapa
 - Kopo lekgotleng la dinyewe.
- (sheba karolo ya 9.2)

7.5. Ho nka karolo ha setjhaba ha dtic e etsa Leano le Ho sebedisa Matla kapa Ho etsa Mesebetsi ya yona

Ha Lefapha le sebedisa matla a lona kapa le etsa mesebetsi ya lona, nako le nako setjhaba se memelwa ho ba karolo ya dintho tse fapaneng tseo le iketsetsang tsona ka ho:

- romela maikutlo ka meralo ya molao le melawana, maano, mawa, meralo e meholo, Dibaka tse lkgethang tsa moruo, jj.;
- nka karolo dikopanong tsa setjhaba (ho fana ka ditshebeletso tsa bokgoni bo itseng bathing ba ke keng ba kgona ho iphumanelo tsona) tse tshwarwang ho buisana le bathahaselli ka dintho tse fapaneng tse amang moruo, mohl. Dibaka tse lkgethang tsa Moruo; le
- etsa diphuputso tse amanang le mesebetsi ya lona.

dtic e fa setjhaba lesedi le amanang le diketsahalo tsena ka elektroniki le dikgatiso tsa mediya, Gazete ya Mmuso le ka *social media*.

Ho feta moo, **dtic** e buisana le bathahaselli ba fapaneng dikopanong le dikopanong tse fapaneng tsa boitjhoriso. Dipuisano tsena di tshwarwa le bathahaselli ba bohlokwa (mohl., diforamo tsa kgwebo, indasteri le mafapha a amehang a mmuso).

8. MOKGWA WA HO KOPA

Karolo ya 18 ya PAIA e beha mokgwatshebetso o tla latelwa ha o etsa kopo ya phihlelo ya tlhahisolededing e tshwerweng ke **dtic**. Karolo ya 23(1) ya POPIA e fana ka mokgwatshebetso wa ho fihlela tlhahisolededing ya motho ka seqo. Mokgwa wa phihlelo ya tlhahisolededing ya motho ka seqo ka ho ya ka karolo ya 23 wa POPIA o lokela ho latela karolo ya 18 ya PAIA.

8.1. Tshebetso

Lefapha le kentse tshebetso tse latelang bakeng sa ho shevana le dikopo tsa direkoto kapa tlhahisolededing ya motho ka seqo ka ho ka PAIA le POPIA.

Mohato wa 1: Tshebetso ya kopo

Ho kopa rekoto kapa tlhahisolededing ya motho ka seqo, ho tshwanetswe hore ho tlatswe foromo ya kopo (Sehlomathiso sa D) mme e romelwe:

KA POSO	KA LETSOHO	KA EMEILE
Ho Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing Ho dtic Private Bag X84 Pretoria 0001	Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing Ho dtic Shared Services Centre 77 Meintjies Street Sunnyside Pretoria	Ho Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing PAIA@thedtic.gov.za

Ho tshwanetse hore ho fanwe ka bopaki bo lekaneng ba boitsebiso ha o romela foromo ya kopo.

Jwalo ka ha ho hlokeha ka ho ya ka Molao, palo ya **R100.00** e tshwanetswe ho leshwa ha kopo ya tlhahisolededing e se ho mokopi ka seqo. Palo ena e ka kengwa akhaonteng ya banka ya **dtic**, mme e be bopaki ba dipositi bo tsamayang le foromo ya kopo.

AKHAONTE	DINTLHA
Banka	Nedbank
Lekala	Telecoms and Fiscal
Khoutu ya lekala	198765
Lebitso la akhaonte	Department of Trade, Industry and Competition
Nomoro ya akhaonte	126 884 7941
Referense	PAIA Reference Number (e.g. PAIA 2024/25-10)

Mohato wa 2: Tiisetso le kananelo

Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing wa **dtic** o fumana le ho tiisetsa kopo ho bona hore na tlhahisolededing e kotjwang e teng ho **dtic**. Kopo e ya amohelwa, e hanwelwe kapa e fetisetswe ho baboloki ba tshwanetseng ba tlhahisolededing e kotjwang. Mokopi o romelwa kananelo ho tiisetsa boemo ba kopo.

Mohato wa 3: Ho sebetsa tlhahisolededing

Ha kopo e amohetswe, **dtic** e tla bokella le ho lokisa tlhahisolededing, e be e bala ditjeho tse tshwanetseng tse amehang (sheba temana ya 8.2).

Mohato wa 4: Tsebiso ya makgaolakgang

Mokopi o tla tsebiswa ha kopo e se e phethilwe ekasitana le tefello e salletseng morao e tshwanetsweng ho leshwa **dtic**. (Sheba Sehlomathiso sa E, Foromo ya 3.)

Maemong ao ho ona direkoto di leng siyo kapa di sa fumanwe, ho tshwanetswe hore ho fanwe ka karabo ka mokgwa wa afidaviti kapa tiisetso.

Mohato wa 5: Tefo le phano

Hang ho ba tefo jwalo ka hao boletsweng Mohatong wa 4 e fumanwe (ka ho latela tshebetso e tshwanang ya tefo e boletsweng Mohatong wa 1), tlhahisolededing e tla lokollwa e fuwe mokopi.

TLHAHISOLESEDING E AKARETSANG

Motho ya batlang ho fihlela direkoto tse tshwerweng ke **dtic** o tshwanetse ho tlatsa foromo e ka hara Foromo ya 2 ya Sehlomathiso sa D sa bukana ena. Ho tshwanetswe hore ho fanwe ka tlhahisoledding e lekaneng ho hlwaya direkoto, ho kenyelletsa

- Dintlha (boitsebiso) tsa motho ya kopang phihlelo ya direkoto
- Dintlha tsa motho eo kopo e etsuwang lebitsong la hae
- Dintlha tsa rekoto kapa direkoto tseo ho etsuwang kopo ya ho di fihlela
- Ke mofuta ofe wa phihlelo o hlokehang, mohlala, mokgwa wa ho ngola kapa ho hatsa, wa elektroniki kapa o ka balwang ka khomputha
- Aterese ya poso kapa nomoro ya fekse ya mokopi
- Hore na rekoto e kotjwang e tshwanetse ho ba ka puo e itseng
- Ho bolelwe ka moo mokopi a batlang ho tsebisa ka teng ka qeto e mabapi le kopo ya ho fihlela (di)rekoto tse amehang.

Dikopo di tla sebetswa matsatsing a 30 di fumanwe, ntle le haebi mokopi a boletse mabaka a ikgethang a tla kgotsofatsa Mohlanka wa Tlhahisoledding hore maemo a laela hore ho se latelwe nako e boletsweng mona ka hodimo. Nako ya matsatsi a 30 ao ka ona **dtic** e tshwanetseng ho etsa qeto ya hore e ana kapa e hanela kopo e ka atoloswa bakeng sa nako e nngwe e sa feteng matsatsi a 30 ha:

- a) Kopo ya palo e hodimo ya direkoto kapa e hloka hore ho phenyekollo haholo palong e kgolo ya direkoto, mme le ka ho latela nako ya mantlha ho ke ke ha sitisana ka mokgwa o sa utlwahaleng le mesebetsi ya mokga wa mmuso o amehang.
- b) Kopo e hloka phenyekollo ya direkoto, kapa pokello ya yona ho tswa, ofising ya mokga wa mmuso o seng torotswaneng kapa toropong e le ofisi ya Mohlanka wa Tlhahisoledding e le ho ke keng ha phethwa ka nako ya sethathong
- c) Therisano pakeng tsa makala a mokga wa mmuso kapa mokga o mong wa mmuso e hlokeha kapa e lakatseha bakeng sa ho etsa qeto ka kopo ke keng ya phethwa ka mokgwa o utlwahalang nakong ya sethathong.
- d) Ha a mangata a maemo a boletsweng ditemaneng tsa (a), (b), le (c) a le teng mabapi le kopo moo a etsang ho latelwa ha nako ya sethathong ho se ke ha kgonahala.
- e) Mokopi a dumela ka ho ngola fatshe bakeng sa katoloso eo.

Ha kopo e entswe lebitsong la motho e mong, mokopi o tshwanetse ho hokela foromo ya bopaki ba tumello eo.

Ha motho a sa kgone ho tlatsa foromo e behuweng ka baka la ho se kgone ho ngola le ho bala kapa ka baka la kgolofalo, motho eo a ka etsa kopo ka molomo. Mohlanka wa Tlhahisoledding wa **dtic** o tla be a

TLAHISOLESEDING E AKARETSANG

se a nka kopo eo ya molomo a e ngole fatshe foromong e behuweng, e be o fana ka khopi ya yona ho mokopi.

8.2. Ditefello

Molao o lokisetsa mefuta e mebedi ya tefello, e leng:

- Tefello ya kopo, e leng tefello e tlwaelehileng e leshwang feela ke bakopi bao e seng ba yona ka seqo; le
- Tefello ya phihlelo, e balwang ka ho sheba ditjeho tsa tlhahiso, phenyekollo le nako le ditjeho tsa ho e lokisa, ekasitana le ditjeho tsa poso.

Tlhophiso ya tefiso e amanang le ditjhelete tse lefshwang Mekgatlong ya Setjhaba e hlomathisitswe e le Sehlomathiso sa B.

Hang ho ba Mohlanka wa Tlhahisolededing a fumane kopo, yena o tla laela mokopi ho lefa tefello e behuweng pele ho tshebetso efe kapa efe e nngwe ya kopo

Ha phenyekollo ya rekoto e se e entswe mme ho lokiswa ha rekoto bakeng sa ho utulla, ho kenyelletswa le ditlhophiso tsa ho etsa hore e fumanehe ka mokgwa o kopilweng, ho hloka dihora tse fetang tse boletseng melawaneng ya tshebetso bakeng sa morero ona, Mohlanka wa Tlhahisolededing o tla tsebisa mokopi hore a lefe karolo ya tjhelete e behuweng ya phihlelo jwalo ka dipositi e tla tshwanelwa ho leshwa ha kopo e ka dumellwa.

Mohlanka wa Tlhahisolededing o tla tshwara rekoto e kopilweng ho fihlela mokopi a lefa tefello jwalo ka ha ho boletswe Sehlomathisong sa B.

Mokopi, eo kopo ya hae ya phihlelo ya rekoto e dumelletseng, o tshwanetse ho lefa tefello ya phihlelo bakeng sa tlhahiso hape, phenyekollo le tokiso, le bakeng sa nako efe kapa efe e utlwahalang e hlokehang e ka hodima dihora tse behuweng tsa ho phenyekolla le ho lokisa rekoto hore e utullwe, ho kenyelletswa le ditlhophiso tsa ho etsa hore e fumanehe ka mokgwa o kopilweng.

Batho ba latelang ba lokollotswe ditlamong tsa ho lefa tefello ya ho fihlela ka ho ya ka Tsebiso ya Mmuso ya R991 ya la 14 Mphalane 2005:

- Motho ya mong eo lekeno la hae la selemo, ka mora ho ntsha ditjhelete tse hulwang tse dumelletseng tse jwalo ka PAYE le UIF, le bang ka tlase ho R14 712,00 ka selemo.
- Batho ba nyetseng kapa motho le molekane wa hae eo lekeno la bona la selemo le sa feteng R27 192,00 ka selemo ka mora ho ntshwa ha ditjhelete tse hulwang tse jwalo ka PAYE le UIF.

Ho boela ho hlwauwa hore:

- Moo ditjeho tsa ho bokella tefello efe kapa efe e ka hodimo ho palo e lefisitsweng tefello eo e ke ke ya sebetsa.
- Tefello ya phihlelo ha e sebetsa ho rekoto ya motho ka seqo ya mokopi.

9. HO DUMELLA/HANELA DIKOPO

9.1. Ho hanela dikopo

Kopo bakeng sa tlhahisoleseding e ka hanelwa tla sa le leng la mabaka a latelang, jwalo ka ha ho boletswe Molaong:

KAROLO	TLHALOSO
34	<p><u>Tshireletso e tlamang ya motho wa boraro eo e leng motho wa tlhaho</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisoleseding wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga wa mmuso haebe e tla kenyelletsa ho utullwa ho sa utlwahaleng ha tlhahisoleseding ya motho ka seqo ya motho wa boraro, ho kenyelletswa le motho ya hlokaheatseng. Le ha ho le jwalo, rekoto e ke ke ya hanelwa haebe e na le tlhahisoleseding:</p> <ul style="list-style-type: none">• E mabapi le motho wa boraro ya dumelletseng ka ho ngola fatshe ho utullwa ha tlhahisoleseding;• E fuwa mokga wa mmuso ke motho eo e amanang le yena, mme motho eo a tsebisitswe ke mokga wa mmuso, pele e utullwa, mme tlhahisoleseding e wela tla sa sehlopha se itseng sa tlhahisoleseding eo e ka nna ba e se e ntse e fumaneha setjhabeng;• E seng e ntse e fumaneha setjhabeng;• E amana le bophelo ba mmele kapa kelello ba motho, kapa boitekanelo, e leng ya tla sa tlhahisoleseding o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya SARS haebe e na le lesedi le fumanweng kapa le tshwerweng ke SARS bakeng sa merero ya ho qobella molao o amanang le pokello ya lekgetho ka ho ya ka Molao wa Ditshebelelso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa, Nomoro ya 32 wa 1997, ntle le haebe rekoto e kotjwang e na le lesedi le mabapi le mokopi kapa motho eo kopo e etsuwang lebitsong la hae, mme moo rekoto e ka se hanelwe.• Mabapi le motho eo e leng, kapa ya neng a le mohlanka wa mokga wa mmuso, mme tlhahisoleseding e amana le boemo kapa mesebetsi ya motho eo.
35	<p><u>Tshireletso e tlamang ya direkoto tse itseng tsa SARS</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisoleseding o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya SARS haebe e na le lesedi le fumanweng kapa le tshwerweng ke SARS bakeng sa merero ya ho qobella molao o amanang le pokello ya lekgetho ka ho ya ka Molao wa Ditshebelelso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa, Nomoro ya 32 wa 1997, ntle le haebe rekoto e kotjwang e na le lesedi le mabapi le mokopi kapa motho eo kopo e etsuwang lebitsong la hae, mme moo rekoto e ka se hanelwe.</p>
36	<p><u>Tshireletso e tlamang ya tlhahisoleseding ya kgwebo ya motho wa boraro</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisoleseding wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto, haebe e na le:</p> <ul style="list-style-type: none">• Diphiri tsa kgwebo tsa motho wa boraro;• Tlhahisoleseding ya ditjhelete, kgwebo, saense kapa tekgeniki ntle le diphiri tsa kgwebo tsa motho wa boraro, moo ho utullwa ha hoo ho ka bakang kotsi kgwebong kapa ditabatababelong tsa ditjhelete tsa motho eo wa boraro; kapa

KAROLO	TLHALOSO
	<ul style="list-style-type: none"> Tlhahisolededing eo ho fanweng ka yona ke motho wa boraro e le lekunutu, ha e ka utullwa, ho ka lebellwa hore ho tla beha motho eo wa boraro boemong bo seng botle mabapi le dikonteraka kapa ditherisano tse ding kapa ha sitisa motho wa boraro tlhodisanong ya kgwebo. <p>Le ha ho le jwalo, rekoto e ke ke ya hanelwa haebe e na le tlhahisolededing:</p> <ul style="list-style-type: none"> E seng e ntse e fumaneha setjhabeng; E le mabapi le motho wa boraro ya dumelletseng hore e utulselwe mokopi ya amehang; kapa E le mabapi le diphetlo tsa sehlahiswa sefe kapa sefe kapa diteko tsa tikoloho (e seng diteko tsa mantlha) kapa dipuputso tse ding tse entsweng ke kapa lebitsong la motho wa boraro, moo ho utullwa ha yona ho tla hlahisang kotsi e mpe haholo polokehong ya setjhaba kapa tikoloho.
37	<p><u>Tshireletso e tlamang ya tlhahisolededing e itseng ya lekunutu, le tshireletso ya tlhahisolededing e nngwe e itseng ya lekunutu ya motho wa boraro</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo wa mmuso haebe ho utullwa ha yona ho tla bopa tlolo ya boikarabelo ba botshepehi ho motho wa boraro ka ho ya ka tumellano.</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo ha rekoto e na le tlhahisolededing eo ho fanweng ka yona ka botshepehi ke motho wa boraro mme, ha e ka utullwa, e ka sitisa phepelo ya nako e tlang ya tlhahisolededing e tshwanang kapa tlhahisolededing e tswang mohloding o tshwanang; mme ho le molemong wa setjhaba hore ho tswelwe pele ho fana ka tlhahisolededing e tswang mohloding o tshwanang.</p> <p>Le ha ho le jwalo, rekoto e ke ke ya hanelwa haebe e na le tlhahisolededing:</p> <ul style="list-style-type: none"> E seng e ntse e fumaneha setjhabeng; kapa E le mabapi le motho wa boraro, mme motho eo wa boraro a dumelletse ka ho ngola fatshe hore e utulselwe mokopi.
38	<p><u>Tshireletso e tlamang ya polokeho ya batho le tshireletso ya thepa</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebe ho utullwa ha yona ho ka baka kotsi bophelong kapa polokehong ya mmele ya motho.</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanela kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebe ho utullwa ha yona ho ka sitisa kapa ha senya tshireletso ya moaho, sebopetho kapa mokgwa tshebetso, ho kenyelletswa le khomputha kapa mekgwatshebetso, mokgwa wa dipalangwang kapa thepa efe kapa efe e nngwe.</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanela phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebe ho utullwa ha yona ho ka sitisana kapa ha senya ditsela, mekgwatshebetso, merero kapa mokgwa wa tshireletso wa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Motho ya leng tlasa sekimi sa tshireletso ya paki; Polokeho ya setjhaba kapa karolo efe kapa efe ya setjhaba; kapa

KAROLO	TLHALOSO
	<ul style="list-style-type: none"> Tshireletso ya moaho, sebopoho kapa mokgwatshebetso, ho kenyelletswa le khomputha kapa mekgwa ya dikgokahano, mokgwa wa dipalangwang kapa thepa efe kapa efe e nngwe.
39	<p><u>Tshireletso e tlamang ya didokete tsa mapolesa nyeweng tse bileng le dibeile le tshireletso ya gobello molao le tsamaiso ya molao</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga ha phihlelo ya rekoto eo e thibetswe ka ho ya ka karolo ya 60(14) ya Molao wa Tsamaiso tsa Dinyewe tsa Bonokwane, wa Nomoro ya 51 ya 1977. Mohlanka wa Tlhahisolededing o na le boikgethelo ba ho hanelo ka ho ya ka karolo ya 39(1)(b) ya PAIA.</p> <p>Ho ke ke ha hanelwa ka rekoto haebe e na le tlhahisolededing e mabapi le maemo a akaretsang a ho kwallwa ha motho tjhananeng.</p>
40	<p><u>Tshireletso e tlamang ya rekoto e behetsweng feela bakeng sa ho hlahiswa ditsamaisong tsa molao</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokgwa wa mmuso ha rekoto e behetswe feela ho hlahiswa ditsamaisong tsa molao, ntle le haebe ho behwa hoo ho qheletswe thoko.</p>
41	<p><u>Sesole, tshireletso le dikamano tsa matjhabeng tsa Rephaboliki</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga haebe ho utullwa ha yona ho ka lebellwa ho utlwahala hore ho ka baka tshitiso ho:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sesole sa Rephaboliki; Tshireletso ya Rephaboliki; kapa Dikamano tsa matjhabeng tsa Rephaboliki. <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo ha ho utullwa ha yona ho tla senola tlhahisolededing.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho fanwe ka yona ka botshepehi ke kapa lebitsong la mmuso lo mong kapa mokgatlo wa matjhabeng; Ho fanwe ke kapa lebitsong la Rephaboliki ho mmuso o mong kapa mokgatlo wa matjhabeng ka ho ya ka ditlhopiso kapa tumellano ya matjhabeng e hlokang hore tlhahisolededing e tshwarwe e le lekunutu; kapa Ho hlokeha hore e tshwarwe ka botshepehi ka tumellano ya matjhabeng kapa molao wa tlwaelo wa matjhabeng o lohothwang tlasa dikarolo tsa 231 kapa 232 tsa Molaotheo.
42	<p><u>Ditabatabelo tsa moruo le boitekanelo ba ditjhelete ba Rephaboliki mmoho le diketsahalo tsa kgwebo tsa mekqa ya mmuso</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebe ho jutullwa ha yona ho ka sitisana le ditabatabelo tsa moruo kapa boitekanelo ba ditjhelete ba Rephaboliki kapa bokgoni ba mmuso ba ho tsamaisa moruo wa Rephaboliki hantle haholo, molemong wa Rephaboliki</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo ha rekoto:</p>

KAROLO	TLHALOSO
	<ul style="list-style-type: none"> • E na le diphiri tsa kgwebo tsa mmuso kapa mokga wa mmuso; • E na le tlhahisolededing ya ditjhelete, kgwebo, saense kapa tekgeniki mme ho utullwa ha yona ho ka baka kotsi ditabatabelong tsa kgwebo kapa ditjheleteng tsa mmuso kapa mokga wa mmuso; • E na le tlhahisolededing eo, ha e ka utullwa, e ka behang mokga wa mmuso boemong bo seng botle dikonterakeng kapa ditherisanong tse ding kapa ha sitisa mokga wa mmuso tlhodisanong ya kgwebo; kapa • E le programa ya khomphutha, jwalo ka ha e hlalositswe Molaong wa Tumello ya Tshebediso, wa Nomoro ya 98 wa 1978, eo e leng ya mmuso kapa mokga wa mmuso, ntle le haebe e kotjwa hore ho fanwe ka yona ka ho ya ka PAIA. <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebe rekoto e na le tlhahisolededing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • E seng e ntse e fumaneha setjhabeng; • E mabapi le kapa e leng ya mokga wa mmuso ntle le mokga wa mmuso oo kopo e entsweng ho ona, mme mokga oo wa mmuso e dumetse ka ho ngola fatshe hore e utullwe; kapa • Ka diphetlo tsa sehlahiswa sefe kapa sefe kapa diteko tsa tikolohlo kapa diphuputso tse ding (ho sa kenyelletswe diteko tsa mantlha) tseo ho fanweng ka tsona ke mokga wa mmuso kapa diphetlo tsa diteko dife kapa dife tse ding kapa diphuputso tse entsweng ke kapa lebitsong la mokga wa mmuso, moo ho utullwa ha yona ho tla hlahisang kotsi e mpe haholo polokehong ya setjhaba kapa tikolohlo.
43	<p><u>Tshireletso e tlamang ya tlhahisolededing ya diphuputso ya motho wa boraro le tshireletso ya tlhahisolededing ya diphuputso ya mokga wa mmuso</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo ha rekoto e na le tlhahisolededing e mabapi le diphuputso tse ntseng di etswa kapa tse tla etswa ke kapa lebitsong la motho wa boraro mme, ha hona ho ka utullwa, ho ka etsa hore motho eo wa boraro a se sireletsehe, motho ya etsang diphuputso lebitsong la motho wa boraro kapa motho ya fanang ka dintlha diphuputsong a be maemong a seng matle haholo.</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo ha rekoto e na le tlhahisolededing e mabapi le diphuputso tse ntseng di etswa kapa tse tla etswa ke kapa lebitsong la mokga wa mmuso mme, ha hona ho ka utullwa, ho ka etsa hore mokga wa mmusoo se sireletsehe, motho ya etsang diphuputso lebitsong la mokga wa mmuso kapa motho ya fanang ka dintlha diphuputsong a be maemong a seng matle haholo.</p>
44	<p><u>Tshebetso ya mekga ya mmuso</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga wa mmuso ha rekoto e na le mohopolo, keletso, tlaleho kapa kgothaletso e fumanweng kapa e lokisitweng, kapa e le ya therisano, puisano kapa monahano, ho kenyellets metsotso ya dikopano, bakeng sa merero ya ho thusa ho hlahisa leano kapa ho etsa qeto ha a sebedisa matla kapa a phetha mosebetsi ka ho ya ka molao.</p>

KAROLO	TLHALOSO
	<p>Mohlanka wa Tlhahisoleding wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga oo haebi ho utulla rekoto ho ka lebellwa ho tla sitisana le tshebetso ya theri mokgeng wa mmuso kapa pakeng tsa mekga ya mmuso, ka ho thibela kgokahano ya sebele ya mohopolo, tlaleho ya keletso kapa kgothaletso; kapa tsamaiso ya ditherisano, puisano kapa monahano; kapa ha ho utulla ya rekoto e tla ba ho utulwa hwa pele ho nako ha leano kapa leano le lohethwang le lebelletsweng ho sitisa katleho ya leano leo.</p> <p>Mohlanka wa Tlhahisoleding wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga wa mmuso haebi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho utulla ha rekoto ho ka lebellwa ho tla sitisana le tshebetso e ntle ya ho etsa diteko, ho hlahloba kapa ho lekola ho sebedisweng ke mokga wa mmuso; • Rekoto e na le methiriele wa tekolo, hore na motho ya faneng ka yona o a bolelwa rekotong, mme ho utulla ha methiriele oo ho tla tlola ka tsela efe kapa efe tshepiso, e entsweng ho motho ya faneng ka methiriele; mme methiriele kapa boitsebiso ba motho ya faneng ka ona hore e tla tshwarwa ka botshepehi; kapa • Rekoto e na le moralo wa mantlha, wa ho sebetsa kapa o mong wa mohlanka wa mokga wa mmuso.
45	<p><u>Dikopo tse hlahellang e le tseo e seng tsa bohlokwa hakalo kapa tse tenang, kapa di kgelosa mehlodi ya thuso haholo ka tsela e sa utlwahaleng</u></p> <p>Mohlanka wa Tlhahisoleding wa mokga wa mmuso a ka hanelo kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga wa mmuso ha kopo e hlahella e le eo e seng ya bohlokwa hakalo kapa e tena, kapa ha mosebetsi o hlokeha ho sebetsa kopo eo o tla kgelosa mehlodi ya thuso ya mokga oo wa mmuso ka tsela e sa utlwahaleng.</p>
46	<p><u>Ho utulla ho tlamang molemong wa setjhaba</u></p> <p>Leha ho na le mabaka a bolelsweng mona ka hodimo a kganelo, Mohlanka wa Tlhahisoleding wa mokga wa mmuso o tshwanetse ho dumella kopo ya phihlelo ya rekoto ya mokga wa mmuso haebi ho utulla ha yona ho tla hlahisa bopaki ba tlolo e kgolo ya, kapa ho hloleha ho latela molao; kapa kotsi e ka etsahalang ya polokeyo ya setjhaba kapa tikoloho; mme tjhesehelo ya setjhaba ya ho utulla ha rekoto e le ya bohlokwa ho feta kotsi e lohethwang tlasa mabaka a kganelo.</p>

9.2 Ditokiso tse leng teng ha ho sa ikamahanya le dipehelo tsa molao

Mokopi a ka kenya:

- Boipiletso ba ka hare;
- Ttlelebo Bolaoding ba Tlhahisoleding
- Kopo lekgotleng la dinyewe.

9.2.1 Boipiletso ba ka hare

Mokopi a ka kenya boipiletso ba ka hare kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlhahisoleding wa mokga wa mmuso:

- Ya ho hanelwa ha kopo ya ho fihlela;
- Mabapi le tefello ya kopo, dipositi ya tefello ya phihlelo, kapa tefello ya phihlelo;

- Mabapi le katoloso ya nako ya ho sebetsana le kopo; le
- Mabapi le phihlelo e dumelletsweng ka mokgwa o fapaneng le oo e kopilweng ka ona.

Motho e mong wa boraro a ka kenya boipiletso ba ka hare kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso hore a dumelle kopo ya phihlelo.

Mokgwa wa boipiletso, le tefello ya boipiletso

- Boipiletso bo tshwanetswe ho kengwa ka foromo e behuweng (sheba Sehomathiso sa F) ho Mohlanka wa Tlhahisolededing kapa Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing:
 - Boipiletso bo tshwanetswe ho kengwa ho eso fete matsatsi a 60.
 - Ha ho hlokeha tsebiso ho motho e mong wa boraro, boipiletso bo tshwanetswe ho kengwa ho eso fete matsatsi a 30 ka mora ho ba tsebiso e fuwe motho ya ipiletsang ka qeto eo ho ipiletswang kgahlanong le yona.
 - Ha ho sa hlokehe tsebiso ka mora ho ba ho etswe qeto, boipiletso bo lokela ho iswa kapa bo romelwe ho Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokga wa mmuso o amehang atereseng, nomorong ya fekse kapa atereseng ya poso ya elektroniki ya hae.
 - Boipiletso bo tshwanetse ho hlwaya monga boipiletso mme ho bolelwe mabaka a boipiletso ba ka hare mme hona ho ka kenyelletsa tlhahisolededing efe kapa efe e nngwe e tshwanetseng e tsejwang ke motho ya etsang boipiletso.
 - Ha, ka hodima karabo e ngotsweng, motho ya ipiletsang a rata ho tsebiswa ka qeto ya boipiletso ba ka hare ka mokgwa ofe kapa ofe o mong, o tshwanetse ho bolela mokgwa oo mme a fane ka dintlha tse hlokehang tsa ho tsebiswa ka hoo.
 - Ha ho tshwaneleha, boipiletso bo tshwanetse ho tsamaya le tefello ya boipiletso e behuweng mme bo bolele ka ho hlaka aterese ya poso kapa nomoro ya fekse.
- Ha boipiletso bo kentswe ka mora ho fela ha nako e behuweng, bolaodi bo tshwanetseng bo lokela hore, ka mora ho bontsha lebaka le utlwahalang, bo dumelle ho kengwa ha boipiletso boo ka mora nako.
- Ha bolaodi boo bo tshwanetseng bo sa dumelle ho kengwa ha boipiletso ka mora nako, bo tshwanetse ho fana ka tsebiso ya qeto eo ho motho ya kentseng boipiletso.
- Mokopi ya kenyang boipiletso kgahlanong le ho hanelwa ha kopo ya hae ya phihlelo o tshwanetse ho lefa tefello ya boipiletso e behuweng, ha e le teng.
- Ha tefello ya boipiletso e behuweng e lokelwa ho leshwa bakeng sa boipiletso, qeto e mabapi le boipiletso e ka diehiswa ho fihlela tefello eo e leshwa.
- Ka potlako feela ka ho ya ka moo ho ka kgonahalang, empa ho eso fete matsatsi a 10 a mosebetsi ka mora ho fumana boipiletso, Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokgwa mmuso o amehang o tshwanetse ho bo romela bolaoding bo tshwanetseng:
 - Boipiletso mmoho le mabaka a qeto e entsweng; le
 - Ha boipiletso bo le kgahlanong le ho hanelwa kapa ho dumella kopo ya phihlelo, lebitso, aterese ya poso, nomoro ya mohala kapa ya fekse le aterese ya poso ya elektroniki, ho tla ya ka hore ke e fe e leng teng, tsa motho e mong wa boraro ya tshwanetseng ho tsebiswa ka kopo.
- Boipiletso bo tshwanetswe ho sebetswa mme ho etswe qeto ya bona ho eso fete matsatsi a 30 ho tloha letsatsing leo boipiletso ba ka hare bo fumanweng ka lona ke Mohlanka wa Tlhahisolededing kapa Motlatsi wa Mohlanka wa Tlhahisolededing.

Letona la Kgwebo, Indasteri le Tlhodisano le sebetsa jwalo ka bolaodi bo tshwanetseng ba ho shebana le boipiletso ka hara lefapha

9.2.2 Ho Tletleba ho Bolaodi ba Tlhahisolededing

Mokopi kapa motho e mong wa boraro a ka romela tletlebo feela ho Bolaodi ba Tlhahisolededing ka mora ho ba mokopi eo kapa motho e mong wa boraro a sebedisitse metjha yohle ya boipiletso ba ka hare kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlhahisolededing wa mokgwa wa mmuso wa naha, provense kapa selehae.

Tletlebo e etswang ke mokopi kapa motho e mong wa boraro ho Bolaodi ba Tlhahisolededing e tshwanetswe ho kengwa ho eso fete matsatsi a 180 ho fumanwe qeto ho tswa ho mokga mme e tshwanetswe ho romelwa ka ho sebedisa Foromo ya 5, e hoketswe jwalo ka Sehlomathiso sa D mona.

9.2.3 Kopo lekgotleng la dinyewe

Ho ya ka karolo ya 78 ya PAIA, mokopi kapa motho e mong wa boraro a ka etsa kopo feela lekgotleng la dinyewe bakeng sa thuso e tshwanetseng ho ya ka karolo ya 82 ya Molao, ka mora ho sebedisa metjha yohle ya boipiletso ba ka hare kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlhahisolededing.

Ho etsa kopo lekgotleng la dinyewe hore o fumantshwe kimollo e loketseng ho tlameha ho etswa matsatsing a 180 a ho fumana qeto e tswang mokgatlong.

10. HO FUMANEHA HA BUKANA

Bukana ena e fumaneha:

- Webosaeteng ya **dtic**
- Ntlokgolo ya lefapha dihoreng tse tlwaelehileng tsa ho sebetsa
- Bakeng sa motho ofe kapa ofe ha a e kopa

SEHLOMATHISO SA A: TLHOPHISO YA LENANEO LE MESEBETSI YA DTIC

Ponelopele ya dtic

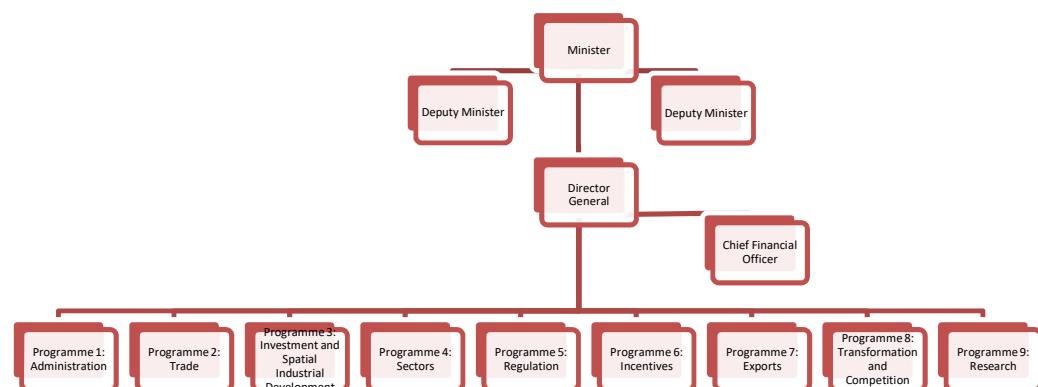
Moruo wa Aforika Borwa o tsamaellanang le diphetho tse amanang le diindasteri le ho kgona ho hlodisana le meruo e meng ya lefatshe kaofela, o ikgethang ka ho bontsha phetoho e bohlokwa ya moruo, kgolo le ntshetsopele ya bohole, mesebetsi e fanang ka menyetla e lekanang ya kgolo, bolokollohi ba ho hlahisa maikutlo le ho tshwarwa ka ho lekana, e hodiswang ho ya ka bokgoni ba baahi kaofela ka botlalo.

sepheo sa dtic

sepheo sa **dtic** ke ho:

- Kgothalletsa phetoho e amanang le tlhophiso, e lebisang moruong o tsamaellanang le diphetho tse amanang le diindasteri le ho kgona ho hlodisana le meruo e meng ya lefatshe kaofela;
- Etsa hore ho be le tikoloho e kgonang ho nahanelwa pele, e dumellang tlhodisano ka ho lekalekana, e loketseng ho tsetela, etsa kgwedisano le ntshetsopele ya dikgwebo;
- Hodisa menyetla ya ho nka karolo moruong ho matlafatsa ntshetsopele ya moruo;
- Tswella ho ntlaufatsa bokgoni ba dtic hore e kgone ho phetha thomo ya yona ka katileho le ho arabela ditlhoko tsa baahi ba Aforika Borwa tse amanang le moruo;
- Etsa ditlhophiso tsa ho kopanya dintho tse etswang ke mafapha a mmuso, mekga ya mmuso le sehlopha sa batho ba sepheo se tshwanang ho tlisa phetoho ntshetsopeleng ya moruo;
- Ntlaufatsa ho tsamaellana ha maano a moruo, merero ya mmuso, Makala a oona, dipheo le thomo e amanang le ditaba tsa dipolotiki tsa mmuso.

Tlhophiso ya dtic

Tlhaloso ya Mananeo le Mananeo a Manyane

Lenaneo la 1: Botsamaisi

- a) **Sepheo:** Ho fa Lefapha ditshebeletso tsa boetapele ba mawa, botsamaisi le tshehetso.
- b) **Tlhaloso ya Mananeo a Manyane:**
 - (i) **Ofisi ya Letona e fa dtic** boetapele le tsamaiso ya leano;
 - (ii) **Ofisi ya Motsamaisikakaretso (ODG)** e fana ka taolokakaretso ya disebediswa tsa **dtic**;
 - (iii) **Ba Ditshebeletso tse tshehetsang Kgwebo** ba fana ka ditshebeletso tse behang ditlhoko tsa moreki pele le ditharollo tsa mekgwa e kopantsweng taalong ya dintho tse amang basebetsi, leseding le dikgokahanong tsa theknoloji (ICT), molaong le taalong ya tlhokomelo le tlhophiso ya meaho le disebediswa;
 - (iv) **Sebaka sa Diofisi** ke ho fa diofisi tsa mabatowa tsa **dtic** ditshebeletso tsa dibaka tsa ho sebeletsa le ho netefatsa hore di fumantshwa tshebeletso e tswelang pele ya tlhokomelo;
 - (v) **Bolaodi ba tsa Ditjhelete** bo tshehetsa **dtic**, ka ho aba ditjhelete le ho di laola, ho thusa lefapha ho fihlela dipheo tsa lona;
 - (vi) **Ba karolo ya Ho bapatsa, Dikgokahano le Dikamano le Mediya** ba tataisa ditemoso tse ngata tsa karolo e bapalwang ke lefapha le ho eketsa kamohaleho ya dihlahiswa le ditshebeletso tsa lona, mmoho le ho netefatsa hore mediya e le fa lebitso le letle diphatlalatsong tsa yona ka ho ba le tthusumetso dikahareng tsa mediya kaofela lebitsong la lefapha.

Lenaneo la 2: Kgwebisano

- a) **Sepheo:** Ho theha mokgwatshebetso wa ho hwebisana ka ho lekana lefatsheng ka bopbara, o kgothalletsang ntshetsopele ka ho matlafatsa kgwebisano le ho hokelana le meruo e meholo ka matsete le ho tshehetsa ntshetsopele ya Maafrika, e kenyaletsang ho kopana le ntshetsopele ya tshebedisano ya mabatowa le dikontinent, e tsamaellanang le Moralo wa Kopano ya Dinaha tsa Afrika wa 2023 (African Union Agenda 2063).
- b) **Tlhaloso Mananeo a Manyane**
 - (i) **Ntshetsopele ya Kgwebisano le dinaha tsa Matjhabeng** e tataisa le ho bebofatsa dipuisano tsa dikamano le ditumellano pakeng tsa mekga/dinaha tse pedi le ho feta.
 - (ii) **Ntshetsopele ya Moruo wa dinaha tse ngata tsa Aforika** e tataisa le ho bebofatsa dikamano tsa kgwebisano ya mekga/dinaha tse pedi le ho feta tseo sepheo sa tsona e leng tiisa ho kopana ha mabatowa.

Lenaneo la 3: Matsete le Ntshetsopele ya tshehebetso ya mmuso Diindastering tsa Mabatowa a bontshang kgolo

- a) **Sepheo:** Ho tshehetsa menyetla e tleng ka ho tsetela dinaheng tsa matjhebeng le ho tshehetsa matsete a lehae ka ho fana ka tshehetso ya ho tsetela khamphaning e fanang ka ditshebeletso tse ngata, ho tataisa le ho tshehetsa batsetedi mmoho le ho kgothatsa diindasteri ho nka karolo.

b) Tlhaloso ya Mananeo a Manyane

- (i) **Lenaneo la Tshehetso ya Ho tsetela** le etsa hore boleng le bongata ba matsete a rekwang dinaheng tsa matjhabeng bo eketsehe, matsete a lehae le a dinaha tsa kantle, ka ho etsa hore dithophiso tsa matsete di kgone ho hohela batsetedi, ho beiwe leihlo molokong o itseng le tshehetso ya ho o fumana.
- (ii) **Lenaneo la Matsete le Institushene e tsamaisang teransekshene ya morekisi le moreki ka hara Lefapha** le kgothalletsa le ho tataisa diteransekshene tsa ho tsetela le ho fana ka ditshebeletso tsa ho tshehetsta matsete le Institushene e tsamaisang teransekshene ya morekisi le moreki ka hara Lefapha. Lenaneo lena le lenyane le lona le fana ka tshebeletso e ikgethang ya boeletsi, le potlakisa le ho rarolla mathata a ditshebetso, le ho fokoletsa batsetedi melao e mengata ya mafapha.
- (iii) **Lenaneo la Tlhokomelo le Tshehetso ya Motsetedi** le fana ka ditshebeletso tse ikgethang tsa ho eletsa ka ho etsa dipatlisiso, ho bapatsa lesedi, ho fana ka tshehetso le keletso ka mora ho tsetela le ho tshehetsta leano la ho tla ka matsete a matjha, le ho boloka le ho hodisa matsete a seng a le teng.
- (iv) **Lenaneo la Ntshetsopele ya tshehebetso ya mmuso Diindastering tsa Mabatowa a bontshang kgolo** le tshehetsta ntshetsopele ya diindasteri mabatoweng a itseng ka maano, mawa le mananeo a jwalo ka Dibaka tse kgethetsweng dintho tse amanang le moruo le Diphaka tse haufi le Diindasteri, le dintho tse etsetswang ho phahamisa moruo wa Makeisheneng, hara dintho tse ding.

Lenaneo la 4: Makala

- a) **Sepheo:** Ho rala le ho kenya maano, mawa le mananeo tshebetsong ho ntshetsapele makala a tlhahiso le a amanang le moruo, le ho ba le seabo ka kotloloho le moo ho sa etsahaleng ka kotloloho, tlhahisong ya mesebetsi e kgotsofatsang ditlhoko tsa bophelo, dintho tsa tlatsetso tse molemo moruong le ho kgothalletsa tlhodisano, mebarakeng ya lehae le e romelang dintho ka ntle ho naha.
- b) **Tlhaloso ya Mananeo a Manyane**
 - (i) **Lenaneo la ho kgothalletsa Dithodisano tsa Indasteri** le rala le ho kenya maano, mawa le mananeo tshebetsong ho matlafatsa bokgoni ba diindasteri tsa tlhahiso le makala a amanang le moruo, le ho ba le seabo tlhahisong ya mesebetsi e kgotsofatsang ditlhoko tsa bophelo, dintho tsa tlatsetso tse molemo moruong le ho kgothalletsa tlhodisano, mebarakeng ya lehae le e romelang dintho ka ntle ho naha.
 - (ii) **Mananeo a Makala a Ikgethang** a rala le ho kenya maano, mawa le mananeo tshebetsong ho matlafatsa bokgoni ba diindasteri tsa tlhahiso le makala a amanang le moruo, le ho ba le seabo tlhahisong ya mesebetsi e kgotsofatsang ditlhoko tsa bophelo, dintho tsa tlatsetso tse molemo moruong le ho kgothalletsa tlhodisano, mebarakeng ya lehae le e romelang dintho ka ntle ho naha.

Lenaneo la 5: Molawana

- a) **Sepheo:** Ho fa Lefapha boetapele, bolaodi bo tsamaiswang ka mawa a itseng le ditshebeletso tsa

tshehetso.

b) Tlhaloso ya Mananeo a Manyane:

- (i) **Lenaneong la Ho etsa Leano le Ketsamelao** ho etswa maano, melao le meralotshebetso ya melawana; le mekgwaritso ya melao.
- (ii) **Lenaneong la Tshebediso le Ho phethahatsa ho ya ka melao le melawana e behetsweng** ho hlahljwa ditshebetso tsa tlwaelo, le ditekolo tsa kameho ya moruo setjhabeng ho thusa ho etsa maano le melawana le dipatlisiso tsa mebaraka, ho kenya molao wa ditaba tse amanang le Jwala tshebetsong; ho beha leihlo le ho hlahloba tshebetso le katileho ya molawana, le ho laola tshebetso ya mekgatlo ya bolaodi ba mafapha (Dikhamphani le Khomishene ya Intellectual Property, Makgotla a dinyewe tsa Dikhamphani, Khomishene ya Bareki ya Naha (National Consumer Commission), Makgotla a dinyewe tsa Bareki a Naha (National Consumer Tribunal), Molaodi wa Mekitlane wa Naha (National Credit Regulator), Boto ya Hop Gembola ya Naha (National Gambling Board), le Khomishene ya Diloto ya Naha (National Lotteries Commission).
- (iii) **Lenaneo la Ditshebeletso tsa Bolaodi** ho laolwa ho etswa ha maano, melao, meralotshebetso ya melawana le ho kenya thomo ya lekala tshebetsong, le ho tshehetsa diyuniti tsa kgwebo tsa lekala, haholoholo ho ya ka molao le mekgwatshebetso e amehang ya taolo.

Lenaneo la 6: Merokotso

- a) **Sepheo:** Ho kgothatsa le ho tataisa kgolo ya dikgwebo tse kgonang ho tshehetswa nako e telele le ho tlodisana le tse ding ka ho fana ka merokotso e fihellehang e tshehetsang dintho tsa bohlokwa naheng.
- b) **Tlhaloso ya Mananeo a Manyane**
 - (i) **Lenaneo la Merokotso ya Ho hodisa dikgwebo tse nkang karolo** le hlahisa mananeo a fanang ka merokotso e kgothalletsang dikgwebo tsa batho ba ikemetseng ba tswang ditjhabaneng tse sa kenyelletwang moruong o hodiswang le mabatoweng a silweng ho nka karolo moruong.
 - (ii) **Lenaneo la Merokotso ya Ho hlahisa dintho/ditshebeletso** le fana ka merokotso ya ho kgothalletsa ho ba le matsete a tlatsetso lekaleng la tlhahiso. Sehlopha sa matsete a etsetswang tlhahiso se na le lenaneo le kgothalletsang tlhodisano tlhahisong, lenaneo le tshehetsang kgonahalo ya ho kenya tjhelete e ngata ka diromelwantle, lenaneo le thusang ho hodisa lekala la dikoloi, lenaneo la ho hodisa mebaraka ya ho romela dihlahiswa le ditshebeletso ka ntle ho naha, lekala la thuso e itseng le karolo ya 121 ya mohato wa ho kgothalletsa batho le dikgwebo ho sebedisa tjhelete ba fokotsa lekgetho le oba lokelang ho le lefa.
 - (iii) **Lenaneo la Merokotso ya ho thusa dikhamphani tsa lehae ho tsetela ditheknolojing tse tswetseng pele** le fana ka mananeo a merokotso e tshehetsang ho eketswa ha matsete le tlhahiso ya mesebetsi lekaleng la ditshebeletso. Mananeo a kenyeltsa lenaneo la ditshebeletso tsa mesebetsi ya kgwebo e etswang ke bafani ba ka ntle ba ditshebeletso, Lenaneo la merokotso e tshehetsang Tlhahiso ya difilimi le mananeo a thelevishene tsa Aforika Borwa le dinaha tsa matjhabeng.

- (iv) **Lenaneo la Ho tshehetsa Matsete a Infrastraktjha** le fana ka dikerante tsa merokotso e mmedi ya infrastraktjha ya diindasteri: Dibaka tseo ho tsona melao ya kgwebo le kgwebisano e fapaneng le ya naha kaofela (Special Economic Zones) le Lenaneo la ho ntlafatsa Infrastraktjha ya bohlokwa (Critical Infrastructure Programme), tseo sepheo sa tsona e leng ho ntlafatsa kgolo ya infrastraktjha le diindasteri.
- (v) **Lenaneo la ho etswa ha dihlahiswa le disistimi** le hlahloba, le beha leihlo le ho etsa mananeo a merokotso a ho tshehetsa lewa la diindasteri, le ho etsa mawa a lekala a ho rarolla mathata a mebaraka.
- (vi) **Lenaneo la Kamano ya ho fana disebediswa le Ho hlokomela Bareki** le bebofatsa hore ho kgonwe ho fihlella dikgwebo tse hlwailweng ka ho hlahloba katleho ya mananeo a merokotso le ho a ntlafatsa moo ho kgonehang.

Lenaneo la 7: Diromelwantle

- a) **Sepheo:** Eketsa bokgoni le ho tshehetsa boleng ba diteransekshene tse amanang le ho tsetela kgwebong ya naha e nngwe, ka mawa a hlwaetsweng ho sebediswa, le tshebedisano e laolwang ka katleho ya ofisi ya kgwebisano ya ka ntle ho naha.
- b) **Tlhaloso ya Mananeo a Manyane**
 - (i) **Dikamano tsa moruo tse pakeng tsa dinaha tse pedi tse ikemetseng tsa Afrika** di bebofatsa dikamano tse tebileng le tse nammeng tsa kgwebisano le ho tsetela kgwebong ya naha e nngwe ya Aforika ka meruo ya Aforika le ho tshehetsa ho teba ha ho kopana ha mabatowa.
 - (ii) **Tshehetso le Ho bapatsa Diromelwantle** ho kgothalletsa ho romela dintho le ditshebeletso tsa boleng bo hodimo tsa Afrika Borwa dinaheng tsa ka ntle ho phahamisa karolo ya dithekiso tsa kgwebo mebarakeng ya kgolo e phahameng e hlwailweng le ho kgothalletsa hore mebaraka eo barekisi le bareki ba kgonang ho rekisetsana ka kotloloho e be le karolo ya dithekiso tsa kgwebo mebarakeng.
 - (iii) **Yuniti ya Ho iaola Ditshebeletso tsa Kgwebisano le Ho tsetela dinaheng tsa ka ntle** e kgothalletsa kgwebisano le ho tsetela, le ho tsamaisa le ho fa ofisi ya lefapha e dinaheng tsa matjhabeng, baemedi ba sebedisanang moruong wa dinaheng tsa matjhabeng ho etsa hore dikgwebo tsa Aforika Borwa di kgone ho kena mebarakeng ya lefatshe kaofela.
 - (iv) **Lenaneo la Ntshetsopele le Tshehetso ya Ho romela dintho le ditshebeletso ka ntle ho naha** le iaola Lenaneo la Naha la Ntshetsopele ya Ho romela ka ntle ho naha(National Exporter Development Programme), le etseditsweng ho beha Aforika Borwa e le mohwebisane ya tshephahalang, le ho ntlafatsa le ho atolosa motheo wa barekisetsa ka ntle wa naha.

Lenaneo la 8: Phetoho le Tlhodisano

- a) **Sepheo:** Ho etsa le ho sebedisa dintho tse etswang ho tlisa phetoho ka leano, tse tshehetsang phetoho le ditaba tse amanang le tlhodisano ka ho etsa merero ya moruo ka katileho, matsete a tsamaellanang le merero disebediswa tsa ho etsa maano.
- b) **Tlhaloso ya Mananeo a Manyane**
- (i) **Lenaneo la Ho etsa Merero le Boeletsi ditabeng tsa Moruo:** Le kgothalletsa tlhahlobo e kopanetsweng ya merero ya moruo le ntshetsopele ya dintho tsa bohlokwa tlhodisanong.
 - (ii) **Lenaneo la Ho beha Tshebedisano le Tlhodisano leihlo** le kgothalletsa ho sebediswa ha merero ya ntshetsopele ya moruo e tsamaellanang le diqeto, ditaelo le dikgothalletso tsa dithodisano le ho tshehetsa letona ho etsa mesebetsi jwalo ka ha ho hlokeha ho ya ka molao wa dithodisano.
 - (iii) **Lenaneo la Ho tsetela le Ntshetsopele:** Le kgothalletsa setjhaba le mekgatlo ya praevete ho tsetela hore e hole.
 - (iv) **Lenaneo la Tekatekano le Matlafatso** le kgothalletsa matlafatso ya Bathobatsho ho nka karolo Moruong (broad-based black economic empowerment (BEE) le ho hola ha motheo wa diindasteri ka lenaneo la ho hlahisa diindasteri tsa bathobatsho.

Lenaneo la 9: Dipatlisiso

- a) **Sepheo:** Ho etsa dipatlisiso tsa moruo, ho ba le seabo ntshetsopeleng ya maano a kgwebisano le tshebetso ya diindasteri le ho tataisa ditselatshebetso tsa ho etsa leano, molao le lewa la ho tataisa kgolo e keneleletsang makala a amehang.
- b) **Tlhaloso ya mananeo a Manyane**
- (i) **Lenaneo la Dipatlisiso tsa ditaba tsa moruo le Tsamaiso ya Leano:** Le etsa dipatlisiso moruong, le na le seabo tsweletsong ya dikgetho tsa leano, le ho tataisa leano ka ho tshwara dipuisano le bathahaselli.
 - (ii) **Lenaneo la Leano la Tshebetso ya Moruo ka kakaretso:** Le hlahloba le ho hlahisa dikgetho tsa tshebetso ya moruo kaofela le mesebetsi ya batho le dikgwebo ho fihlela kgolo e akaretsang bohole ba nkang karolo moruong, le kgothalletsa ho ba le dipetho tse kgotsofatsang ditlhoko tsa mosebetsi, palo ya dihlahiswa, tselatshebetso ya ho qala le ho tsamaisa kgwebo e ntjha le ho bontsha boiqapelo.
 - (iii) **Lenaneo la Moralo wa Kgolo le Mosebetsi o kgotsofatsang ditlhoko tsa basebetsi:** Le etsa le ho laola Merala e fananag ka tataiso kaofela le ho etsa dintho tse tlisang phetoho tse etsetswang kgwebo, basebetsi le setjhaba ho tshehetsa ho hlahisa ha mesebetsi e kgotsofatsang ditlhoko maphelong a basebetsi, tselatshebetso ya ho qala le ho tsamaisa kgwebo e ntjha le ho bontsha boiqapelo.

SEHLOMATHISO SA B: TEFELLO MABAPI LE MEKGA YA MMUSO

Bakeng sa merero ya karolo ya 22(2) ya Molao, ho latelang ho tla sebetsa:

Ntho	Tlhaloso	Palo
1.	Tefello ya kopo e tshwanetsweng ho leshwa ke mokopi ka mong	R100.00
2.	Fothokhopi ya leqephe la boholo ba A4	R1.50 leqephe kapa karolo ya lona
3.	Khopi e hatisitsweng ya leqephe la boholo ba A4	R1.50 leqephe kapa karolo ya lona
4.	Bakeng sa khopi ka mokgwa o ka balwang ke khomputha ho: (i) <i>Flash drive</i> (e tla tswa ho mokopi) (ii) <i>Compact disc</i> <ul style="list-style-type: none">• Ha mokopi a fane ka yona• Ha e fuwe mokopi	R40.00 R40.00 R60.00
5.	Bakeng sa ngolollo ya ditshwanstho tse bonahalang tsa leqephe la boholo ba A4	Tshebeletso e tla romelwa ka ntle ho mofani wa tshebeletso Mme ho tla ya ka hore khotheishene ya mofani wa tshebeletso ke bokae
6.	Khopi ya ditshwantsho tse bonahalang	Tshebeletso e tla romelwa ka ntle ho mofani wa tshebeletso Mme ho tla ya ka hore khotheishene ya mofani wa tshebeletso ke bokae
7.	Ngolollo ya rekoto ya modumo o hatistsweng, leqephe la boholo ba A4	R24.00
8.	Khopi ya rekoto ya modumo o hatistsweng ho: (i) <i>Flash drive</i> (e tla tswa ho mokopi) (ii) <i>Compact disc</i> <ul style="list-style-type: none">• Ha mokopi a fane ka yona• Ha e fuwe mokopi	R40.00 R40.00 R60.00
9.	Ho phenyekolla le ho lokisa rekoto hore e utullwe bakeng sa hora ka nngwe kapa karolo ya hora, ho sa kenyelletswe hora ya ho qala, e hlokeha ka mokgwa o utlwahalang bakeng sa phenyekollo le tokiso eo E se fete paloyohle ya	R100.00 R300.00
10.	Dipositi: Ha phenyekollo e tla feta dihora tse tsheletseng	Karolo ya nngwe ho tharo kopo ka nngwe e balwa ka ho ya ka ntho ya 2 ho isa ho 8
11.	Poso, emeile kapa ho fetiswa ho hong ka elektroniki	Tshenyehelo eo e leng yona-yona, ha e le teng

SEHLOMATHISO SA C: FOROMO YA 1 – KOPO YA KHOPPI YA TATAISO

FOROMO YA 1

KOPO YA KHOPPI YA TATAISO [Melawana ya tshebetso ya 2 le 3]

Ho Bolaodi ba Tlhahisolededing
P.O Box 31533, Braamfontein
2017

Aterese ya emeile: inforeg@justice.gov.za
Nomoro ya mohala: +27 (0)10 023 5200

Kapa *Mohlanka wa Tlhahisolededing

.....
.....
.....

Nna, Mabiso ka bottlalo:			
boemong ba ka jwalo ka (tshwaya ka "X"):	Mohlanka wa Tlhahisolededing	Ho hong	
Lebitso la mokga wa *Mmuso/Potaefete (<i>moo ho tshwanelehang</i>)			
Aterese ya Poso:			
Aterese ya Seterata:			
Aterese ya Emeile:			
Fekse:			
Dinomoro tsa ho iteanya:	Mohala (Mosebetsing)	Selfounu	

mona ke kopa khopi/dikhopi tse latelang tsa Tataiso:

Puo (tshwaya ka "X")	Palo ya dikhopi	Puo (tshwaya ka "X")	Palo ya dikhopi
Sepedi		Sesotho	
Setswana		siSwati	
Tshivenda		Xitsonga	
Afrikaans		English	
isiNdebele		isiXhosa	
isiZulu			

Mokgwa wa ho lata ho kopilweng (tshwaya ka "X")

Ke tla di lata nna ka seqo	Aterese ya Poso	Fekse	Dikgokahano ka mokgwa wa Elektroniki (<i>Re kopa hore o Hlakise</i>)

E saennwe mona letsatsing lena la la 20

.....
Tshaeno ya mokopi

**Hlakola ho sa sebetseng mona*

SEHLOMATHISO SA D: FOROMO YA 2 – KOPO YA PHIHELELO YA REKOTO

FOROMO YA 2

KOPO YA PHIHELELO YA REKOTO

[Molawana wa tshebetso wa 7]

ELA HLOKO:

1. Bopaki ba boitsebiso bo tshwanetswe ho hokelwa ke mokopoi
2. Ha dikopo di entswe bakeng sa motho e mong, bopaki ba tumello e jwalo, bo tshwanetswe ho hokelwa foromong ena.

HO: Mohlanka wa Tlhahisoleseding
emeile: _____

Aterese ya
Nomoro ya fekse:

Tshwaya ka "X"

Kopo e etswa ka lebitso la ka

Kopo e etswa lebitsong la motho e mong

TLHAHISOLESEDING YA MOTHO KA SEQO

Mabitso a Felletseng						
Nomoro ya Boitsebiso						
Boemo boo kopo e etsuwang tlasa bona (<i>ha e etswa lebitsong la motho e mong</i>)						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Emeile						
Dinomoro tsa ho Iteanya	Mohala (Moseb etsing)		Fekse		Self oun u	
Mabitso a felletseng a motho eo kopo e etsuwang lebitsong la hae (<i>ha ho tshwaneleha</i>)						
Nomoro ya Boitsebiso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Emeile						

Dinomoro tsa ho Iteanya	Mohala (Moseb etsing)		Fekse		Self oun u	
-------------------------	-----------------------	--	-------	--	------------	--

DINTLHA TSA REKOTO E KOTJWANG

Fana ka dintlha tse felletseng tsa rekoto e kotjwang ho fihlelwa, ho kenyelletswa le nomoro ya referense ha o e tseba, ho etsa hore ho kgonwe ho fumana rekoto. (Ha sebaka seo ho fanweng ka sona se sa lekana, re kopa hore o tswele pele leqepheng le leng ka thoko e be o le hokela foromong ena. Maqephe ohle a tlatselso a tshwanetswe ho saenwa.)

Tlhaloso ya rekoto kapa karolo e tshwanetseng ya rekoto	
Nomoro ya referense, ha e le teng:	
Dintlha tse ding hape tsa rekoto:	

MOFUTA WA REKOTO

(Tshwaya lebokoso le tshwanetseng ka "X")

Rekoto e ka mokgwa o ngotsweng kapa o hatisitsweng	
Rekoto e bopilwe ka ditshwantsho tse bonahalang (hona ho kenyelletsa dinepe, di-slide, kgatiso tsa video, ditshwantsho tse entsweng ka khomputha, meralo, jj.)	
Rekoto e na le mantswe kapa tlhahisoleding e hatisitsweng e ka hlahiswang hape ka modumo	
Rekoto e tshwerwe ka khomputha kapa elektroniki, kapa ka sebopoho se ka balwang ka motjhini	

SEBOPHO SA PHIHLELO

(Tshwaya lebokoso le tshwanetseng ka "X")

Khopi ya rekoto e hatisitsweng (ho kenyelletswa le dikhopi tsa ditshwantsho dife kapa dife tse bonahalang, tse ngodilweng le tlhahisoleding e tshwerweng ka khomputha kapa elektroniki kapa sebopoho se ka balwang ka motjhini)	
Rekoto e bopilwe ka ditshwantsho tse bonahalang (hona ho kenyelletsa dinepe, di-slide, kgatiso tsa video, ditshwantsho tse entsweng ka khomputha, meralo, jj.)	
Ngolollo ya medumo ya mmimo (tokomane e ngotsweng kapa e hatisitsweng)	
Khopi ya rekoto ka flash drive (ho kenyelletswa ditshwantsho tse bonahalang le medumo y ammino e hatisitsweng)	
Khopi ya rekoto ka flash drive (ho kenyelletswa ditshwantsho tse bonahalang le medumo ya mmimo)	

MOKGWA WA PHIHLELO

(Tshwaya lebokoso le tshwanetseng ka "X")

Tlhahlolo ya reko ka seqo atereseng a ngodisitsweng ya mokgwa wa mmuso/poraefete (ho kenyelletswa le ho mamela mantswe a hatisitsweng, tlhahisoleding e ka hlahiswang hape ka modumo kapa tlhahisoleding e tshwerweng ka khomputha kapa ka mokgwa wa elektroniki kapa o balwang ka motjhini)	
Ditshebeletso tsa poso ho ya atereseng ya poso	
Ditshebeletso tsa poso ho ya atereseng ya setarata	

Tshebeleto ya courier ho ya atereseng ya setarata	
Fekse ya tlhahisoleseding ka mokgwa o ngotsweng kapa o hatisitsweng (<i>ho kenyelletswa dingolollo</i>)	
Emeile ya tlhahisoleseding (<i>ho kenyelletswa medumo ya mmino ha ho kgoneha</i>)	
Puo eo o ka ratang hore rekoto e be ka yona: (<i>Ela hloko hore ha rekoto e sa fumanehe ka puo eo o e batlang, phihlelo ho ka fanwa ka yona ka puo eo rekoto e fumanehang ka yona</i>)	

DINTLHA TSA TOKELO E TSHWANE TSWENG HO SEBEDISWA KAPA SIRELETSWA

Ha sebaka seo ho fanweng ka sona se sa lekana, re kopha hore o tswele pele leqepheng le leng ka thoko e be o le hokela Foromong ena. Mokopi o tshwanetse ho saena maeqheph ohle a tlatsetso.

Dintlha tsa tokelo e tshwanetsweng ho sebediswa kapa sireleltswa:	
Hhalosa hore ke ka baka lang rekoto e kotjwang e hlokeha bakeng sa tshebediso kapa tshireletso ya tokelo e boletsweng mona ka hodimo:	

DITEFELLO

- a) Kopo ya phihlelo ya rekoto, ntle le rekoto e nang le tlhahisolededing ya motho ka seqo ya hao, e tla sebetswa feela ka mora ho ba tefello ya kopo e leshwe.
 - b) O tla tsebiswa ka palo eo o tshwanetseng ho e lefa jwalo ka tefello ya kopo.
 - c) Tefello e leshwang bakeng sa phihlelo ya rekoto e tla itshetleha ho mokgwa oo phihlelo e batluwang ka teng mmoho le nako e utlwalang e hlokehang bakeng sa ho phenyekolla le ho lokisa rekoto.
 - d) Ha o tshwaneleha ho lokollwa ditlamong tsa ho lefa tefello efe kapa efe, re kopa hore o bolele lebaka la ho lokollwa hoo.

Lebaka	

O tla tsebiswa ka ho ngollwa hore na kopo ya hao e ananetswe kapa e hanetswe mme ha e ananetswe ditjeho tse amanang le kopo ya hao, ha di le teng. Re kopa hore o bolele mokgwa oo o ka batlang ngollano ka ona.

Aterese ya Poso	Fekse	Dikgokahano ka mokgwa wa Elektroniki (<i>Re kopa hore o hlakise</i>)

E saennwe mona letsatsing lena la la 20
.....

Tshaeno ya mokopi / *motho eo kopo e etswang lebitsong la hae*

BAKENG SA HO SEBEDISETSWA SEMMUSO

Nomoro ya referense:	
Kopo e amohetswe ke: <i>(Bolela boemo, Lebitso le Sefane sa Mohlanka wa Thahisoleseding</i>	
Letsatsi leo e fumanweng ka lona:	
Tefello ya phihlelo:	
Depositi (ha e le teng):	

.....
Tshaeno ya Mohlanka wa Thahisoleseding

SEHLOMATHISO SA E: FOROMO YA 3 – SEPHETHO SA KOPO LE SA DITEFISO TSE LEFSHWANG

FOROMO YA 3

SEPHETHO SA KOPO LE SA DITEFISO TSE LEFSHWANG [Molawana wa 8]

Ela hloko:

1. *Haeba kopo ya hao e dumetswe—*
(a) *tjhelete ya dipositi, (haeba e le teng), e lefshwa pele kopo ya hao e sebetswa; mme*
(b) *rekoto/karolo e kopilweng ya rekoto e tla lokollwa hang ha ho fumanwa bopaki ba tefo*
e felletseng.
2. *Ka kopo, sebedisa nomoro ya reference e ka tlase dipuisanong kaofela tsa nakong e tlang.*

Nomoro ya referense.

HO: _____

Ho ya ka kopo ya hao ya mohla la _____,

1. O kopile:

Tliahloba ya dintlha tsa motho atereseng e ngodisitsweng ya mokga wa mmuso/praeveete (*ho kenyelotswa le ho mamela mantswe a hatistsweng, Lesedi le ka hlahiswang botjha ka modumo, kapa Lesedi le bolokilweng khomphyutheng kapa ka sebopeho sa elektroniki kapa se kgonang ho balwa ka motjhini*) ke mahala. O hlokeha ho beheletsa letsatsi le nako ya hlahloba dintlha le ho tla le Foromo ena. Haeba o hloka foromo efe kapa efe ya ho hlahiswa ha lesedi hape, o tla lokela ho lefa ditefiso tse behetsweng Sehlomathisong sa B.

KAPA

2. O kopile:

Dikhopi tse hatisitsweng tsa dintlha (tse kenyelotsang dikhopi tsa ditshwantsho dife kapa dife tsa dijithale, ngollolo ya mantswe a buuwang le lesedi le bolokilweng khomphyutheng kapa ka elektroniki kapa ka sebopeho se balehang ka motjhini)	
--	--

Ngollolo e ngotsweng kapa e hatisitsweng pampiring ya ditshwantsho tsa dijithale (<i>ditshwantsho tsena di kenyelotsa dinepe, dislaede, dikgatiso tsa video, ditshwantsho tse hlahisweng ka khomphyutha, meralo, jj</i>)	
--	--

Ngollolo ya modumo o hatisitsweng o tsamaiswang le ditshwantsho (<i>tokomane e ngotsweng kapa e hatisitsweng pampiring</i>)	
---	--

Khopi ya lesedi e kentsweng flesh draeveng (e kenyelotsang ditshwantsho tsa dijithale le medumo e hatisitsweng e tsamaiswang le ditshwantsho)	
---	--

Khopi ya lesedi e kentsweng khomphekt disk draeveng (e kenyelotsang ditshwantsho tsa dijithale le medumo e hatisitsweng e tsamaiswang le ditshwantsho)	
--	--

Khopi ya rekoto e bolokilweng seveng ya tllaode	
---	--

3. Lesedi le lokelang ho romelwa:

Ditshebeletso tsa poso tse isang atereseng ya poso	
--	--

Ditshebeletso tsa poso tse isang atereseng ya seterata	
--	--

Ditshebeletso tsa khoria tse isang atereseng ya seterata	
Fekse ya lesedi le ngotsweng kapa le hatsitsweng pampiring (<i>ho kenyelotswa dingollo tsa medumo e hatsitsweng</i>)	
Imeili ya lesedi (<i>e kenyelotsang medumo e hatsitsweng e tsamaiswang le ditshwantsho haeba ho kgoneha</i>)	
Ho fana Lesedi ka tllaode/ho fetisa faele	
Puo e kgethwang: (<i>Ela hloko hore haeba rekoto ha e fumanehe ka puo ya kgetho ya hao, e ka fumantshwa ka puo eo rekoto e fumanehang ka yona</i>)	

Ela hloko hore kopo ya hao e:

	Dumelletswe
	Hanetswe, ka mabaka a latelang:

4. Ditefiso tse lefshwang mabapi le kopo ya hao:

Ntho	Ditjeo tsa leqephe ka leng la boholo ba A4-kapa karolo ya iona /ntho	Palo ya maqephe /dintho	Palokaofela
Fothokhopi			
Khopi e hatsitsweng pampiring			
Ho fumana khopi e leng khomphyutheng -e balehang: (i) Flesh draeve • Mokopi o lokela ho fana ka yona (ii) Khomphekt disk ▪ Haeba mokopi a fane ka yona ▪ Haeba e filwe mokopi	R40.00 R40.00 R60.00		
Bakeng sa ngollo ya ditshwantsho tsa dijithale leqephe ka leng la boholo ba A4	Tshebeletso e lokela ho fuwa bafani ba tshebeletso ba leng ka ntle. E tla itshetleha khotheisheneng ya mofani wa tshebeletso		
Khophi ya ditshwantsho tsa dijithale			
Ngollo ya rekoto ya mantswe a hatsitsweng, leqephe ka leng la boholo ba A4	R24.00		
Khopi ya rekoto ya mantswe a hatsitsweng (i) Flesh draeve ▪ Mokopi o lokela ho fana ka yona (ii) Khomphekt disk ▪ Haeba mokopi a fane ka yona ▪ Haeba e filwe mokopi	R40.00 R40.00 R60. 00		
Ho posa, ho imeila kapa phetiso efe kapa efe e nngwe ya elektroniki:	Actual costs		
PALOKAOFELA:			

5. Deposit i lefshwang (haeba patlisiso e feta dihora tse tsheletseng):

☐ E	☐ Tjhe	
----------------------------	-------------------------------	--

Dihora tsa patlisiso	Tjhelete ya depositi (e balwa nngwe borarong ba palokaofela ya tjhelete ya kopo ka nngwe)	
----------------------	---	--

Tjhelete e tlameha ho lefshwa akhaonteng ya Banka e latelang:

Lebitso la Banka:	
Lebitso la monga akhaonte:	
Mofuta wa akhaonte:	
Nomoro ya akhaonte:	
Khoutu ya lekala:	
Nomoro ya referense:	
Romela bopaki ba ho lefa ho:	

E saenetswe mohla la letsatsi la 20

.....

.....

Ofisiri ya Lesedi

SEHLOMATHISO SA F: FOROMO YA 4 – HO KENYA BOIPILETSO BA KA HARE

FOROMO YA 4

HO KENYA BOIPILETSO BA KA HARE [Molawana wa tshebetso wa 9]

Nomoro ya Referense

DINTLHA TSA MOKGA WA MMUSO	
Lebitso la Mokga wa Mmuso	
Lebitso le Sefane sa Mohlanka wa Tlhahisoledsing	

DINTLHA TSA MOTLETEBI YA KENYANG BOIPILETSO BA KA HARE						
Mabitso a Felletseng						
Nomoro ya Boitsebiso						
Aterese ya Poso						
Dinomoro tsa ho Iteanya	Mohala (Moseb etsing)		Fekse		Self oun u	
Na boipiletsos ba ka hare bo entswe lebitsong la motho e mong?		Ee		Tjhe		
Ha Karabo e le "ee", boemo boo boipiletsos ba ka hare bo kengwang lebitsong la motho e mong: (<i>Bopaki ba boemo boo boipiletsos bo kengwang ka teng, ha ho tshwaneleha, bo lokela ho hokelwa.</i>)						

DINTLHA TSA MOTHO EO KOPA E KENGWANG LEBITSONG LA HAE (<i>Ha bo kentswe ke motho wa boraro</i>)
Ho hanelwa ha kopo ho fihlela
Qeto mabapi le tefello e behuweng ka ho ya ka Karolo ya 22 ya Molao
Qeto mabapi le katoloso ya nako eo ka yona kopo e tshwanelwang ho sebetswa ka ho ya ka Karolo ya 26(1) ya Molao
Qeto ka ho ya ka Karolo ya 29(3) ya Mola oho hanelwa phihlelo ka sebopetho se kopilweng ke mokopi

Qeto ya ho fana ka kopo bakeng sa phihlelo	
--	--

MABAKA A BOIPILETSO

(Ha sebaka seo ho fanweng ka sona se sa lekana, re kopa hore o tswele pele leqepheng le leng ka thoko e be o le hokela foromong ena. Maqephe ohle a tlatsetso a tshwanetswe ho saenwa.)

Bolela mabaka ao o thehileng boipiletsos ba ka hare ho ona	
Bolela tlhahisoleseding efe kapa efe e nngwe e ka tshwanelehang hore ho elwe hloko boipiletsos	

O tla tsebiswa ka ho ngollwa ka qeto e mabapi le boipiletsos ba hao ba ka hare. Re kopa hore o boolele mokgwa oo o o batlang wa tsebiso.

Aterese ya Poso	Fekse	Dikgokahano ka mokgwa wa Elektroniki (<i>Re kopa hore o hlakise</i>)

E saennwe mona letsatsing lena la la 20
.....

.....
Tshaeno ya Motho ya Ipiletsang/Motho wa boraro

BAKENG SA SEMMUSO
REKOTO YA SEMMUSO YA BOIPILETSO BA KA HARE

Boipiletsos bo amohetswe ke (<i>bolela boemo, lebitso le sefane sa Mohlanka wa Tlhahisolededing</i>)			
Letsatsi leo e fumanweng ka lona			
Boipiletsos bo tsamayang le mabaka bakeng sa qeto ya Mohlanka wa Tlhahisolededing le, moo ho tshwanetseng, dintlha tsa motho e mong wa boraro oo rekoto e amanang le yena, e rometswe ke Mohlanka wa Tlhahisolededing	Ee		
	Tjhe		

SEPHETHO SA BOIPILETSO				
Ho hanelwa ha kopo ya phihlelo Ho tiiseditsw?	Ee		Qeto e ntjha (<i>ha ho sa tiisetswa</i>)	
	Tjhe			
Tefello (Kar 22) E tiiseditsw?	Ee		Qeto e ntjha (<i>ha e sa tiisetswa</i>)	
	Tjhe			
Katoloso ya nako (Kar 26(1)). E tiiseditsw?	Ee		Qeto e ntjha (<i>ha e sa tiisetswa</i>)	
	Tjhe			
Phihlelo (Kar 29(3)) e Tiiseditsw?	Ee		Qeto e ntjha (<i>ha e sa tiisetswa</i>)	
	Tjhe			
Kopo ya phihlelo ho fanwe ka yona. E tiiseditsw?	Ee		Qeto e ntjha (<i>ha e sa tiisetswa</i>)	
	Tjhe			

E saennwe mona letsatsing lena la la 20
.....

.....
Bolaodi bo tshwanetseng

SEHLOMATHISO SA G: FOROMO YA 5 – HO KENYA TLETLEBO

FOROMO YA 5

HO KENYA TLETLEBO
[Molawana wa tshebetso wa 10]

Ela hloko

1. Foromo ena e entswe hore e thuse Mokopi (eo mona a tla tsejwa ka "Motletlebi") ha a kopa tekolo ya karabelo kapa ho se arabele ha mokga wa mmuso kapa wa poraefete kopong ya phihlelo ya direkoto tlasa Molao wa Kgothaletso ya Phihlelo ya Thahisoleseding, 2000 (Molao wa Nomoro ya 2 wa 2000) ("PAIA"). Re kopa hore o tlatsa foromo ena e be o e romela ho Bolaodi ba Thahisoleseding kapa tlatsa foromo ya tletlebo inthaneteng ho <https://www.justice.gov.za/inforeg/>
 2. PAIA e neha setho sa setjhaba tokelo ya ho kenya tletlebo ho Bolaodi ba Thahisoleseding mabapi le mofuta wa dititlebo o boletseng karolong e kgolo ya E ya foromo ena ya dititlebo.
 3. Ke leano la Bolaodi ba Thahisoleseding ho diehisa diphiputso kapa ho hanela tletlebo ha Motletlebi a sa fa mokga wa mmuso kapa wa poraefete (oo mona o tla tsejwa ka "Mokga") monyetla wa ho arabela le ho leka ho rarolla taba. Ho thusa Mokga hore o sebetsane le matshwenyeho a hao, o tshwanetse ho tlatsa foromo e behuweng ya PAIA e be o e romela ho Mokga.
 4. Khopi ya foromo ena e tla nehwa Mokga oo e leng ona oo o tletlebang ka ona. Thahisoleseding eo o tla fana ka yona foromong ena, eo o tla e hokela foromong ena kapa wa fana ka yona hamorao, e tla sebediswa feela ho leka ho rarolla tsekisano ya hao ntle le haebe ho boletswe ka tsela e nngwe.
 5. Bolaodi ba Thahisoleseding bo tla amohela tletlebo ya hao feela hang ho ba o tiisetse hore o ikamahantse le ditlhoko tse mona ka tlase.
 6. Re kopa hore o hokele dikhopi tsa ditokomane tse latelang, ha o na le tsona:
 - Khopi ya foromo ho Mokga o kopang phihlelo ya direkoto;
 - Karabelo ya Mokga tletlebong ya hao kapa kopong ya phihlelo;
 - Ngollano efe kapa efe e nngwe e pakeng tsa hao le Mokga mabapi le kopo ya hao;
 - Khopi ya foromo ya boipiletso, ha tletlebo ya hao e amana le mokga wa mmuso;
 - Karabelo ya Mokga boipiletsong ba hao;
 - Ngollano efe kapa efe e nngwe e pakeng tsa hao le Mokga mabapi le boipiletso ba hao;
 - Ditokomane tse dumellang wena ho etsa ntho lebitsong la motho e mong (ha ho tshwaneleha);
 - Taelo ya lekgotla la dinyewe kapa ditokomane tsa lekgotla tse tshwanetseng bakeng sa tletlebo ya hao, ha di le teng.
 7. Ha sebaka seo ho fanweng ka sona Foromong ena se sa lekana, romela thahisoleseding jwalo ka Sehlomathiso ho Foromo ena e be o saena legephe ka leng.

Ho Bolaodi ba Tlhahisolededing
P.O Box 31533, Braamfontein
2017

Aterese ya emeile: inforeg@justice.gov.za
Nomoro ya mohala: +27 (0)10 023 5200

DINTLHA TSA MOTHQ EO KOPQ E KENGWANG LEBITSONG LA HAE Tshwaya ka "X"

Mottlebi ka Seqo sa hae Moemedi wa Mottlebi Motho wa boraro

TSE HLOKEHANG			
	Ee	Tjhe	
Na o rometse kopo (foromo ya PAIA) ya ho fihlela rekoto ya mokga wa mmuso/poraefete?			
Na matsatsi a 30 a fetile ho tloha letsatsing leo o rometseng foromo ya hao ya PAIA ka lona?	Ee	Tjhe	
Na o sebedisitse metjha yohle ya tshebetso tsa boipiletso ba ka hare kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlakahisoleding wa mokga wa mmuso?	Ee	Tjhe	
Na o entse kopo Lekgotleng la dinyewe bakeng sa ho thuswa ka taba ena?	Ee	Tjhe	

BAKENG SA HO SEBEDISWA KE BOLAODI BA TLKAHISOLEDING FEELA			
E fumanwe ke (Mabitso ka botlalo)			
Boemo			
Tshaeno			
Tletlebo e Amohetswe	Ee	Tjhe	
Nomoro ya Referense			

Letsatsi Setempe

Aterese ya Poso	Fekse	Dikgokahano ka mokgwa wa Elekroniki (<i>Re kopa hore o hlakise</i>)

KAROLO E KGOLO YA A : TLKAHISOLEDING YA MOTHOKA SEQO YA MOTLETLEBI						
Mabitso a Felletseng						
Nomoro ya Boitsebiso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Emeile						
Dinomoro tsa ho Iteanya	Mohala (Moseb etsing)		Fekse		Self oun u	

KAROLO E KGOLO YA B : TLKAHISOLEDING YA MOEMEDI						
(Tlatsa feela ha o tla ba le moemedi. Lengolo la Matla a Boemedi le tshwanetswe ho hokelwa ha motletlebi a emetswe, mme ho hloleha ho etsa jwalo tletlebo e tla hanelwa)						
Mabitso a felletseng a moemedi						
Mofuta wa boemedi						
Nomoro ya boitsebiso/Nomoro ya Ngodiso						

Aterese ya Poso						
Aterese ya Poso						
Aterese ya Emeile						
Dinomoro tsa ho Iteanya	Mohala (Mosebetsing)		Fekse		Selfounu	

KAROLO E KGOLO YA C : TLHAHISOLESEDING YA MOTHOWA BORARO <i>(Re kopa hore o hokele lengolo la tumello)</i>					
Mofuta wa mokga	Poraefete		Mmuso		
Lebitso la mokga wa *Mmuso/Poraefete					
Nomoro ya ngodiso (<i>ha e le teng</i>)					
Lebitso, sefane le sehlooho sa motho ya dumelletseng ho kenya tletlebo					
Aterese ya Poso					
Aterese ya Seterata					
Aterese ya Emeile					
	Mohala (Mosebetsing)		Fekse		Self oun u

KAROLO E KGOLO YA D : MOKGA OO TLETLEBO E KENGWANG KGAHLANONG LE ONA					
Mofuta wa mokga	Poraefete		Mmuso		
Lebitso la mokga wa *Mmuso/Poraefete					
Nomoro ya ngodiso (<i>ha e le teng</i>)					
Lebitso, Sefane le Sehlooho sa motho eo o sebedisaneng le yeng mokgeng wa mmuso kapa wa poraefete ho leka ho rarolla tletlebo ya hao kapa kopo ya phihlelo ya tlahisoleseding					
Aterese ya Poso					
Aterese ya SeterataPoso					
Aterese ya Emeile					
	Mohala (Mosebetsing)		Fekse		Selfounu
Nomoro ya Referense eo ho fanweng ka yona (<i>ha e le teng</i>)					

KAROLO E KGOLO YA E : DITLETLEBO					
<i>Re bolelle ka mehato eo o e nkileng ho rarolla tletlebo ya hao (Ditletlebo di lokelwa ho romela la ho qala ka kotloloho ho mokga wa mmuso bakeng sa ho fumana karabo le tharollo e ka bang teng; ho lokollwa ditlamong ho honyenyane haholo)</i>					

Letsatsi leo kopo ya phihlelo ya direkoto e rometsweng ka lona	
Re kopa hore o hlakise mofuta wa (di)tokelo tse ka sebediswang kapa tsa sireletswa, ha mottlebi a le kgahlanong le mokga wa poraefete	
Na o kile wa leka ho rarolla taba le mokgatlo?	
Ha e le ee, o e fumane neng? (<i>Re kopa hore o hokele lengolo kopong ena</i>)	
Na o entse boipiletso kgahlanong le qeto ya Mohlanka wa Tlhahisoleding kapa mokga wa mmuso?	
Ha e le ee, o kentse boipiletso neng?	
Na o entse kopo Lekgotleng la dinyewe bakeng sa ho thuswa ka taba ena?	
Ha e le ee, re kopa hore o bolele na Lekgotla la dinyewe le ile la kena dipakeng ka taba ena? Re kopa hore o hokele Taelo ya Lekgotla la dinyewe, ha e le teng.	

KAROLO E KGOLO YA E : MOFUTA O FELLETSENG WA PHIHLELO YA DIREKOTO <i>(Re kopa hore o kgethe e le nngwe ho tse latelang e leng e hhalosang tletlebo ya hao ho Bolaodi ba Tlhahisoleding)</i>		
Boipiletso bo sa atlehlang: (Karolo ya 77A(2)(a) kapa karolo ya 77A(3)(a) ya PAIA)	Ke entse boipilesa kgahlanong le mokga wa mmuso mme boipilesa boo ha bo a atleha.	
Kamohelo ya kopo ha ya atleha: (Karolo ya 77A(2)(b) le 75(2) ya PAIA)	Ke kentse boipiletso ba ka kgahlanong le mokga wa mmuso ka mora nako mme ka kopa hore bo amohelwe. Kopo ya kamohelo e ile ya qhalwa.	
Ho hanelwa ha kopo ya ho fihlela: (Karolo ya 77A(2)(c)(i) kapa 77A(2)(d)(i) kapa 77A(3)(b) ya PAIA)	Ke kopile ho fihlela tlhahisoleding e tshwerweng ke mokga mme kopo eo e hanetswe kapa karolwana ya yona e hanetswe.	
Mokga o hloka hore ke lefe tefello mme ke bona e le ngata haholo: (Dikarolo tsa 22 kapa 54 tsa PAIA)	Ho nehelana kapa lefa tefello e behuweng.	
Ho lefa dipositi: (Karolo ya 22(4) ya PAIA)	Ho nehelana kapa ho lefa dipositi.	
Ho se dumellane le katoloso ya nako: (Dikarolo tsa 26 kapa 57 tsa PAIA)	Mohlanka wa Tlhahisoleding o hanne ho kgutlisa dipositi e lefuweng mabapi le kopo ya phihlelo e hanetsweng.	
Sebopoho sa phihlelo se hanetsweng: (Karolo ya 29(3) kapa 60(a) ya PAIA)	Mokga o entse qeto ya ho atolosa nako ya ho arabela kopong ya ka, mme ha ke dumellane le katoloso ya nako e kopilweng kapa katoloso ya nako e nkilweng ho arabela kopong ya ka ya phihlelo.	
O dumela e hanetswe: (Karolo ya 27 kapa 58 ya PAIA)	Ke kopile phihlelo ka sebopoho se itseng hape se utlwahalang	

	mme sebopeho seo sa phihlelo se hanetswe	
Ho utullwa ho sa lekanang hwa rekoto: (Mabaka a tlamang a ho hanela ka phihlelo ya rekoto)	Ke matsatsi a ka hodimo ho a 30 haesale ke entse kopo ya ka mme ha ke eso fumane qeto.	
Ha ho na mabaka a lekaneng a ho hanela phihlelo: (Karolo ya 56(3)(a) ya PAIA)	Nako e atolositsweng e fedile mme ha ho na karabo e fumanweng. Direkoto (tse tshwanetseng ho latela mabaka a kganelo ya phihlelo) di utullotswe ka ho sa lekanang/mokgwa o sa utlwahaleng.	
Phihlelo ya karolwana ya rekoto: (Karolo ya 28(2) le 59(2) ya PAIA)	Kopo ya ka ya phihlelo e hanetswe, mme ha ho na mabaka a sebetsang kapa a lekaneng a kganelo, ao ho fanweng ka ona, ho kenyelletsa le dipehelo tsa Molao ona tseo ho neng ho tshepetswe ho tsona ha ho ne ho hanelwa.	
Tefello e qheletswe thoko: (Karolo ya 22(8) kapa 54(8) ya PAIA)	Ho dumelletswe phihlelo ya karolwana feela ya direkoto tse kopilweng mme ke dumela hore tse ngata tsa direkoto di ne di tshwanetswe o utullwa.	
Direkoto tse sa fumaneheng kapa tse leng siyo: (Karolo ya 23 kapa 55 ya PAIA)	Ke lokollotswe ditlamong tsa ho lefa tefello efe kapa efe mme kopo ya ka ya ho qhellwa thoko ha tefello e hanetswe.	
Ho hloleha ho bolela direkoto:	Mokga o boletse hore tse ding kapa kaofela ha direkoto tse kopilweng ha di yo mme ke dumela hore ho na le direkoto tse ding tse ngata tse leng teng.	
Ha ho na taolo (ho sebedisa kapa ho sireletsa ditokelo dife kapa dife): (Karolo ya 50(1)(a) ya PAIA)	Mokga o entse qeto ya ho fana ka phihlelo ya direkoto tse kopilweng, empa ha ke eso di fumane Mokga o boletse hore direkoto tse kopilweng ha di a akaretswa ho tswa ho PAIA mme ha ke dumele.	
Kopo ha se ya bohlokwa hakaalo kapa ke e tenang (Karolo ya 45 ya PAIA)	Mokga o boletse hore kopo ya ka ha se ya bohlokwa hakaalo kapa e ya tena mme ha ke dumele.	
Ho hong: (Re kopa hore o hlalose):		

KAROLO E KGOLO YA G : SEPHETHO SE LEBELLETSWENG

(Na o nahana hore Bolaodi ba Tlhahisolededing bo ka ho thusa jwang? Hlalosa sephetho kapa qeto eo o e batlang.)

KAROLO E KGOLO YA H : DITUMELLANO

Motheo wa semolao bakeng sa ditumellano tse latelang o hlalosa Tsebisong ya ho ba Sephiring mabapi le ka moo o ka kenyang tokomane ya hao ya ttlebo. Bakeng sa hore Bolaodi ba Tlhahisolededing bo sebetse ttlebo ya hao, o tshwanetse ho lekola le leng le leng la mabokoso a tekolo a mona ka tlase ho bontsha hore o a dumellana:

Ke a dumela hore Bolaodi ba Tlhahisolededing bo ka sebedisa lesedi leo ke faneng ka lona ttlebong ya ka ho bo thusa ho fuputsa ka ditaba tse amanang le kgothaletso ya tokelo ya phihlelo ya tlhahisolededing ekasitana le tshireletso ya tokelo ya ho ba sephiring mona Afrika Borwa. Ke a utlwisia hore Bolaodi ba Tlhahisolededing bo ke ke ba kenyang lesedi le mabapi le nna ka seqo kapa boitsebiso ba ka tlalehong efe kapa efe ya mmuso, mme tlhahisolededing ya ka ka seqo e ntse e sireleditswe ka Molao wa Tshireletso ya Tlhahisolededing ya Motho ka Seqo (Molao wa Nomoro ya 4 wa 2013). Ke utlwisia hore ha ke sa dumele, Bolaodi ba Tlhahisolededing bo tla nne bo sebetse ttlebo ya ka.
Tlhahisolededing e Foromong ena ya Ttlebo ke ya nneta ka ho ya ka moo ke tsebang le ho dumela ka teng.
Ke dumella Bolaodi ba Tlhahisolededing ho bokella lesedi la ttlebo e mabapi le nna ka seqo (jwalo ka lesedi le mabapi le nna le foromong ena ya ttlebo) e be bo le sebedisa ho sebetsana le ttlebo ya ka ya ditokelo tsa botho e amanang le tokelo ya ho fihlela tlhahisolededing le / kapa tshireletso ya tokelo ya ho ba sephiring.
Ke dumella motho e mong le e mong (ya jwalo ka ramosebetsi, mofani wa ditshebeletso, paki) ya nang le lesedi le hlokehang ho sebetsana le ttlebo ya ka hore a abelane ka lona ho Bolaodi ba Tlhahisolededing. Bolaodi ba Tlhahisolededing bo ka fumana lesedi lena ka ho bua le dipaki kapa ho kopa direkoto tse ngotsweng. Ho tla ya ka mofuta wa ttlebo, mme direkoto tsena di ka kenyelletsa difaele tsa basebetsi, kapa dintlha tsa ramosebetsi, direkoto tsa bongaka kapa sepetlele, le lesedi le mabapi le ditjhelete kapa molefi wa lekgetho.
Haebe lefe kapa lefe la lesedi le mabapi le ho iteanya le nna le ka fetoha ka nako eo ho ntseng ho sebetswa ttlebo, ke mosebetsi wa ka ho tsebisa Bolaodi ba Tlhahisolededing; ho seng jwalo ttlebo ya ka e ka diehiwsa kapa ya kwalwa.

E saennwe mona letsatsing lena la la 20
.....

.....
Mottleibi/Moemedi/Motho ya Dumelletsweng eo e leng Motho wa boraro